

Den Haag

Samen bouwen aan een fatsoenlijk Den Haag.

VERKIEZINGSPROGRAMMA

2026-2030

Wij geloven in de kracht van Den Haag en in de gemeenschap van mensen die, ieder vanuit hun eigen achtergrond, samen verantwoordelijkheid dragen en bouwen aan een fatsoenlijke stad die we doorgeven.

Voorwoord.

Beste stadsgenoten, gewaardeerde Hagenaars en Hagenezen,

Den Haag staat voor belangrijke keuzes. Keuzes over hoe we samenleven, hoe we onze stad inrichten en hoe we verantwoordelijkheid nemen voor elkaar. Het CDA kiest ervoor die keuzes met overtuiging te maken. Niet vanuit onvrede, maar vanuit vertrouwen in wat onze stad kan zijn.

Dat doen wij vanuit de vier kernwaarden van onze partij: publieke gerechtigheid, solidariteit, rentmeesterschap en gespreide verantwoordelijkheid. Deze waarden geven richting en houvast. Zij vertalen zich in fatsoenlijk met elkaar samenleven, in duidelijke normen en in respect voor elkaar. Als fundament voor een stad waarin mensen zich onderling verbonden voelen en met vertrouwen vooruitkijken.

Dit verkiezingsprogramma staat voor fatsoen, realisme en perspectief. Wij geloven dat Den Haag sterker wordt als de overheid betrouwbaar is, regels worden nageleefd en gezag zichtbaar is. Publieke gerechtigheid betekent dat veiligheid op straat vanzelfsprekend is en dat iedereen weet waar hij of zij aan toe is. Wanneer mensen zich veilig voelen, ontstaat ruimte voor ontmoeting, initiatief en onderlinge betrokkenheid.

Ook op de woningmarkt kiezen wij voor evenwicht en toekomstgerichtheid. Rentmeesterschap vraagt dat wij zorgvuldig omgaan met de schaarse ruimte van onze stad, met oog voor de generaties na ons. Het CDA kiest niet voor ongebreidelde groei, maar voor bouwen met een duidelijk doel. Leefbare wijken waar mensen zich thuis voelen. Door te investeren in doorstroming en passende woningen voor ouderen, starters en gezinnen bouwen we aan een stad van blijvers.

Samenleven betekent meer dan naast elkaar wonen. Het vraagt om solidariteit en duidelijke verwachtingen. Integratie is geen vrijblijvend proces, maar een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Meedoen betekent de Nederlandse taal leren en onze democratische waarden respecteren. Dat houdt in de gelijkwaardigheid van man en vrouw erkennen en accepteren dat ieder mens het recht heeft om lief te hebben wie hij of zij wil. Juist deze waarden maken een vrije en verbonden samenleving mogelijk.

Gespreide verantwoordelijkheid is de kracht van Den Haag. De overheid schept de randvoorwaarden, maar het zijn mensen zelf die de stad dragen. Vrijwilligers, verenigingen, geloofsgemeenschappen, sportclubs en buurtinitiatieven. Zij vormen de Haagse kracht. Door

hen vertrouwen en ruimte te geven, versterken we de samenhang en het optimisme in onze wijken.

Dit verkiezingsprogramma staat voor een Den Haag waarin verschillen mogen bestaan, maar waarin we elkaar vasthouden op wat ons bindt. Voor een stad waarin mensen vanuit uiteenlopende achtergronden samen verantwoordelijkheid nemen en waarin iedereen die wil bijdragen een plek kan vinden. Dat is de kracht van het CDA als brede volkspartij.

Dit programma past bij die overtuiging. En het past bij mij, als lijsttrekker van het CDA Den Haag. Omdat ik geloof in de kracht van Den Haag en in de mensen die deze stad elke dag maken tot wat zij is. In gezinnen die hier hun toekomst opbouwen, in verenigingen die verbinden en in buurten waar mensen naar elkaar omzien. Zo bouwen we samen aan een fatsoenlijke stad, met vertrouwen, verantwoordelijkheid en perspectief voor de toekomst.

Kavish Partiman

Lijsttrekker CDA Den Haag

Inhoudsopgave.

Voorwoord	3
1. Samen leven	7
1.1. Een stadhuis dat werkt voor de inwoners van Den Haag	7
1.2. Het versterken van de gemeenschap	9
1.3. Het tegengaan van racisme en discriminatie	10
1.4. Integratie	10
1.5. Bestrijding en preventie van armoede	12
2. Wonen	14
2.1. Passende, betaalbare huisvesting: recht op fatsoenlijke woonruimte met genoeg voorzieningen	14
2.2. Voorzieningen	16
2.3. Bouwen	17
2.4. Benutten	18
2.5. Doorstroming	19
2.6. Voorrang	20
3. Duurzaamheid	21
3.1. Verduurzaming: realistisch en leefbaar	21
3.2. Energie besparen	22
3.3. Energie opwekken	23
3.4. Schone lucht	24
4. Natuur en buitenruimte	25
4.1. Een groene omgeving	25
4.2. Aanpassen aan klimaatverandering	25
4.3. Een leefbare buitenruimte	26
4.4. Afval	26
5. Veiligheid	28
5.1. Vergroten beschikbare politiecapaciteit, tegengaan van ordeverstoringe demonstraties	29
5.2. Meer handhavingscapaciteit, meer boa's, meer uitrusting en bescherming	29
5.3. Actieprogramma veilig over straat	30
5.4. Aanpak voor verbetering vrouwenveiligheid	31
5.5. Maatregelen voor crisissituaties	32
5.6. Tegengaan van ondermijnende criminaliteit en drugsgebruik	33

6. Zorg en welzijn	34
6.1. Zorg beschikbaar, bereikbaar én betaalbaar	34
6.2. Mantelzorg	34
6.3. Gezond opgroeien	35
6.4. Jeugdzorg	35
6.5. Ouderenzorg	36
6.6. Welzijn	36
6.7. Mentale gezondheid	37
7. Werken en participeren	38
7.1. Werken aan de toekomstmotor van onze economie: Innovatief, solidair en circulair	39
7.2. Lokaal ondernemerschap	40
7.3. Arbeidsmigranten	42
7.4. Een leven lang ontwikkelen	44
7.5. Iedereen aan het werk	44
7.6. Toerisme & Congressen – Focus op kwaliteit, waarde en internationale uitstraling	45
7.7. Kuststrook: Scheveningen en Kijkduin	46
8. Onderwijs	48
8.1. Aanbod	48
8.2. Huisvesting	48
8.3. Ontwikkeling	49
9. Bereikbaarheid en mobiliteit	50
9.1. Een bereikbare stad	51
9.2. Mobiliteitsvisie	51
9.3. Den Haag nú vooruit: bestaande verkeersverbindingen verbeteren	52
9.4. Veiligheid en fatsoen op de weg	52
9.5. Parkeren	53
10. Sport, recreatie en cultuur	55
10.1. Sport en recreatie	55
10.2. Cultuur en cultureel erfgoed	57
11. Programma per stadsdeel	59
11.1. Loosduinen	59
11.2. Segbroek	59
11.3. Scheveningen	60
11.4. Haagse hout	61
11.5. Leidschenveen-Ypenburg	61
11.6. Laak	62
11.7. Escamp	62
11.8. Centrum	62

1. Samenleven.

Het CDA gelooft dat mensen pas echt tot hun recht komen in relatie tot elkaar. In Den Haag wonen we met ongeveer 570.000 mensen. Geen van deze mensen is hetzelfde. Tegelijk hebben we allemaal één ding gemeen: we zijn inwoners van Den Haag. Dat is wat ons bindt. Samen brengen we de stad immers pas echt tot leven.

Daarom investeert het CDA in gemeenschappen en willen we dat iedereen kan meedoen. Dat het stadhuis werkt voor de inwoners van Den Haag. En bestrijden we uitsluiting en armoede. Alleen zo is Den Haag een stad waar iedereen zich thuis voelt. Want samen leven, dat kan je niet alleen.

1.1. Een stadhuis dat werkt voor de inwoners van Den Haag

Een rechtvaardige en toegankelijke overheid en niet doorslaan in bureaucratie en papierwerk is ons uitgangspunt. De overheid is er voor de burger en niet andersom. Vertrouwen in mensen is fundamenteel in de verhouding tussen inwoners en overheid. Persoonlijk contact, transparantie en eenvoud zijn hierbij kernbegrippen. Het vertrouwen in de gemeente valt of staat met de kwaliteit van het contact met bewoners. Regels zijn een middel, maar geen doel op zich.

Inwoners van Den Haag nemen zelf al allerlei initiatieven om hun stad een beetje mooier te maken en te werken aan de gemeenschap. Het is aan de gemeente om deze initiatieven waar nodig te ondersteunen. Door deze initiatieven niet te bemoeilijken met onnodige regels. En soms ook door net dat (financiële) zetje te geven om van de grond te komen.

Waar mogelijk moet iedereen in Den Haag de kans krijgen van onderop invloed te kunnen hebben op het beleid waar je als inwoner mee in aanraking komt. Natuurlijk maakt ook de gemeente zelf beleid voor de stad. Het CDA vindt de kennis en kunde van de inwoners van Den Haag bij de totstandkoming van dat beleid van onschatbare waarde. Door samen na te denken over het vormgeven van wijken en de stad in het algemeen, krijgen de inwoners het eigenaarschap weer terug.

1. De dienstverlening van de gemeente moet beter én dichterbij. De participatiebus, een CDA-succes, wordt uitgebreid. Met dit mobiele gemeenteloket verkleinen we de afstand tussen de gemeente en de burger.
2. Een dienstbare overheid communiceert in begrijpelijke taal en gebruikt daarvoor 'Helder Haags'. Bij communicatie vanuit de gemeente moet je persoonlijk contact kunnen opnemen. Zowel telefonisch met een medewerker, als via de digitale weg.
3. De gemeente moet zich houden aan de termijnen die zij zelf stelt aan het beantwoorden en afhandelen van klachten en meldingen van inwoners.

4. We versimpelen de vergunningaanvraag voor particulieren en lokale ondernemers. We heroverwegen gemeentelijke vergunningplichten en schrappen onnodige vergunningsvoorwaarden voor eenvoudige bouwaanvragen, zoals bijvoorbeeld voor een dakkapel of kleine verbouwingen aan een winkelpand. Een gemeenteambtenaar komt vóóraf aan de formele vergunningaanvraag ter plaatse kijken welke vereisten geschrapt kunnen worden. Dit bezoek kan in veel gevallen dan in de plaats komen van de handhaving achteraf, jaagt burgers en ondernemers niet onnodig op kosten en versnelt de procedure. Op de gemeentelijke website wordt daarnaast bij de pagina Vergunningaanvragen gewezen op de vergunningcheck via regelsopdekaart.nl.
5. We zetten tijdelijk extra capaciteit in om de bestaande achterstanden bij de vergunningaanvragen weg te werken, desnoods door risicogestuurd te besluiten.
6. Den Haag heeft al veel meldpunten. Maar deze zijn niet makkelijk toegankelijk of onbekend. Het CDA wil daarom de toegang en bekendheid van gemeentelijke meldpunten verbeteren. Een betere bereikbaarheid van 14070 en breder gebruik van andere meldpunten, zoals de MyCleanCity app voor volle containers. Door meer bekendheid van de digitale meldpunten wordt de dienstverlening verbeterd zonder het optuigen van nieuwe initiatieven.
7. Voor een betere dienstverlening zijn gemeenteambtenaren hard nodig. De combinatie van het (drastisch) verminderen van het aantal gemeenteambtenaren én de dienstverlening verbeteren is daarom niet realistisch. Bij sommige gemeentelijke diensten zijn grote achterstanden, zoals bijvoorbeeld bij vergunningverlening. Hier moet juist gericht extra capaciteit bij. Het CDA wil wél een verschuiving van beleidsambtenaren naar dienstverlening en uitvoering/realisatie.
8. Het CDA maakt zich sterk voor het intensiveren van buurtparticipatie. We willen dat wijkorganisaties en wijkbewoners beter betrokken worden bij besluiten over hun eigen leefomgeving. Dat versterkt de lokale gemeenschap en het verantwoordelijkheidsgevoel voor de eigen stad. Mede op initiatief van het CDA worden 'wijkscans' uitgevoerd om goed inzicht te hebben in wat nodig is om participatie op wijkniveau te versterken. De uitkomsten van de wijkscans vertalen we naar concrete acties om gemeente en bewoners dichter bij elkaar te brengen en bewoners effectiever te betrekken. Hierdoor kunnen zij daadwerkelijk invloed uitoefenen op het beleid voor hun eigen buurt. We betrekken bij elke gebiedsvisie maatschappelijke organisaties, zoals wijkverenigingen of religieuze organisaties. Zo geven we meer ruimte aan de lokale behoeften van onze inwoners.
9. Het welkomstpakket dat elke nieuwe inwoner van Den Haag krijgt is een goed middel om meer bekendheid te geven aan de gemeentelijke initiatieven om betrokkenheid en burgerparticipatie te versterken. We willen dit pakket niet alleen voor nieuwe inwoners van Den Haag, maar ook bij verhuizingen binnen de stad. Het pakket wordt dan

verstuurd met informatie specifiek over (initiatieven in) de wijk.

10. De inzet van de Commissie voor Loosduinen is een waardevolle spiegel voor het bestuur. Het CDA wil dat deze commissie meer van haar oorspronkelijke autonomie terugkrijgt. Wat het CDA betreft past het nader uitwerken van deze vorm van medebestuur ook bij Scheveningen en de andere stadsdelen. Het CDA wil dat in overleg met bewoners wordt uitgewerkt in hoeverre deze vorm van inspraak verder in Den Haag kan worden ingezet in andere stadsdelen.
11. De gemeente handelt in lijn met het VN-verdrag voor mensen met een handicap en blijft hier aandacht voor houden. Daarbij maakt de gemeente gebruik van de kennis en ervaringsdeskundigheid uit het maatschappelijk middenveld en neemt daarbij de verantwoordelijkheid door adequate samenwerking en ondersteuning, bijvoorbeeld via de Stichting Voorall. Op die manier is Den Haag een stad waarin iedereen mee kan doen.

1.2. Het versterken van de gemeenschap

De inwoners van Den Haag vormen in al hun verscheidenheid een samenleving met elkaar, een gemeenschap. Die gemeenschappen zijn er in allerlei vormen: of het nou bewoners van een wijk zijn, leden van een sport- of wijkvereniging of religieuze gemeenschappen. Elke inwoner van Den Haag maakt deel uit van een heleboel gemeenschappen. Zij zijn het sociale weefsel van de stad. Het CDA wil dat sociale weefsel versterken. En dat is hard nodig. Want er is steeds méér confrontatie en polarisatie, minder begrip en bovenal: schokkend veel eenzaamheid. Het CDA wil daarom organisaties, verenigingen en initiatieven versterken die zich inzetten voor onze gemeenschappen. En dus niet door vanuit het IJspaleis zelf allerlei dingen te bedenken. We helpen mensen die zich belangeloos inzetten voor anderen, zoals vrijwilligers en mantelzorgers. Want Den Haag, dat zijn wij.

1. Het CDA zet in op ruimte en betrokkenheid voor maatschappelijke organisaties. We willen minder regeldruk en meer ondersteuning, zoals bij het vinden van geschikte ruimtes. Maatschappelijke organisaties krijgen, net zoals ondernemers nu, hun eigen maatschappelijk portaal op het stadhuis waar ze met voorrang kunnen worden geholpen. Hier kunnen ze onder andere terecht met knelpunten in gemeentelijk beleid, maar ook met nieuwe ideeën.
2. Mensen die de stad maken, 'Haagse stadmakers' (www.haagsestadmakers.nl) worden geholpen. Het CDA wil uiterlijk in 2026 een knoop doorhakken over het oprichten van een 'stadmakersfonds'.
3. Maatschappelijke organisaties staan in de frontlinie in de strijd tegen eenzaamheid, armoedebestrijding en jeugdproblematiek. De gemeente investeert in het contact met deze organisaties voor vroegtijdige signalering en het aanpakken van knelpunten in beleid.

4. Verenigingen vervullen een essentiële rol in de wijk. Zij kunnen de cohesie in de wijk nog verder versterken door ook onderdak te bieden aan allerlei andere sociale initiatieven. Zo bieden ze een ontmoetingsplek voor jong en oud. We blijven dit stimuleren, in navolging van het CDA-initiatief het “buurthuis van de toekomst”.
5. Den Haag kent een veelvoud aan religieuze instellingen. Zij brengen mensen samen en zijn de voelsprietten in de wijk. Juist deze organisaties bieden een veilige haven voor mensen in de knel, bijvoorbeeld bij dakloosheid en eenzaamheid. Ook spelen zij een belangrijke rol bij het signaleren van radicalisering. Het CDA wil dat de gemeente juist de samenwerking met deze instellingen opzoekt, zoals dit jaar succesvol is gedaan met het faciliteren en huisvesten van migrantenkerken. We gaan door met de gemeentelijk contactpersoon voor levensbeschouwelijke organisaties.
6. Wanneer religieuze gebouwen niet langer hun oorspronkelijke functie vervullen, ondersteunt de gemeente in de zoektocht naar een passende nieuwe functie met oog voor ontmoeting en de omgeving.
7. Het CDA stimuleert initiatieven zoals “Resto van Harte” of de participatiekeuken in Moerwijk. Hier komen mensen samen om voor een paar euro te eten en wordt duurzaamheid gestimuleerd. We zetten ons in om de toegankelijkheid en bekendheid van deze initiatieven verder te vergroten.

1.3. Het tegengaan van racisme en discriminatie

Uitsluiting door discriminatie en racisme speelt gemeenschappen uit elkaar en ontkent de menselijke waardigheid. Wij komen ervoor op dat iedereen zichzelf kan zijn. Tegelijk mag vervolgens worden verwacht dat iedereen in Den Haag naar vermogen meedoet. De basis is daarbij dat je je houdt aan waarden als fatsoen en respect en in Nederland geldende normen.

1. Alle vormen van discriminatie door burgers onderling én door overheidsinstanties is onacceptabel; we bestrijden dit door elkaar hierop aan te spreken en vanuit de gemeente de zichtbaarheid van het meldpunt Discriminatie te vergroten. We stimuleren het doen van aangifte en handhaven hierop.
2. LHBTIQ+-personen worden steeds vaker geconfronteerd met onveiligheid en geweld. Daarom benoemen we deze groep in het bijzonder als aandachtspunt. We zetten ons in voor een veilige en inclusieve omgeving voor LHBTIQ+ personen, op straat, in het onderwijs, bij sportverenigingen en op de werkvloer.

1.4. Integratie

Jaarlijks komen er tienduizenden mensen naar Den Haag om zich hier te vestigen. Vanuit een andere Nederlandse gemeente, als expat of als statushouder. We willen dat al deze mensen zich thuisvoelen in Den Haag én (kunnen) meedoen. Dat verrijkt onze stad: van Chinatown tot Laak en van de Schilderswijk tot Scheveningen. Den Haag is een internationale stad die leeft

van cultuur, ondernemerschap, tradities en een wereld aan smaken. Het CDA wil deze kracht koesteren en verder versterken. Tegelijkertijd is integratie nooit vrijblijvend. Wie deel wil zijn van Den Haag, deelt ook de Nederlandse taal, waarden en normen: vrijheid, gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen, respect voor elkaar en verantwoordelijkheid nemen voor onze samenleving. Alleen zo bouwen we aan een stad waar iedereen zich thuis kan voelen.

1. In het welkomstpakket dat iedere nieuwe inwoner krijgt wordt ingegaan op hoe je mee kan doen in onze stad. Bijvoorbeeld via verenigingen en initiatieven en wat we van je verwachten. Het maatschappelijk loket helpt nieuwkomers die mee willen doen op weg. Tegelijk bieden we actieve ondersteuning en begeleiding aan nieuwkomers bij het doorlopen van de benodigde administratieve processen.
2. Het beheersen van de Nederlandse taal is essentieel om mee te kunnen doen. In wijken als Laak is maar liefst vijftig procent laaggeletterd. Dat wil het CDA aanpakken. Zo zijn we voorstander van taalonderwijs voor jonge kinderen, bijvoorbeeld op de voorschool, maar ook voor ouders. Thuis leer je het beste de taal spreken. Maatschappelijke organisaties die zich bezighouden met taal en onderwijs kunnen hier een bijdrage aan leveren.
3. Elke Haagse wijk heeft een eigen karakter. Daar kunnen we trots op zijn en dat mogen we meer positief benadrukken. We omarmen die diversiteit en kijken vandaaruit naar wat ons bindt in plaats van wat ons verdeelt.
4. Vieringen en festivals zoals de Royal Christmas fair, het Indische festival Jalan Jalan, het Milan Festival, Chanouka, Holi, Divali en Eid al-Fitr zijn hoogtepunten van onze stad en laten zien hoe mooi onze diversiteit is. De gemeente stimuleert en ondersteunt deze vieringen. Juist omdat zij bijdragen aan verbinding en trots op ons gezamenlijke Den Haag.
5. We delen de mooie momenten, maar staan ook stil én tonen saamhorigheid bij het herdenken van belangrijke momenten die ons verleden markeren. Daarom participeert de gemeente actief bij onder andere de Nationale Herdenkingen op 4 mei en 15 augustus, de herdenking van de afschaffing van de slavernij en de Dag van de Hindoestaanse Immigratie. Zo bouwen we aan een eerlijk en gedeeld verhaal voor Den Haag.
6. Een snel Burger Service Nummer (BSN) is essentieel voor de integratie van asielzoekers en statushouders op de arbeidsmarkt en in onze samenleving. De uitgifte van het BSN en de inschrijving in de Basisregistratie Personen (BRP) zijn landelijke procedures, maar de gemeente kan en moet hier het maximale doen. Wij optimaliseren daarom de interne gemeentelijke BRP-processen tot het uiterste, zodat inschrijvingen voor statushouders die aan de beurt zijn direct en zonder onnodige vertraging plaatsvinden. Wij lobbyen onophoudelijk bij het Rijk, de IND en het COA om de landelijke procedures te stroomlijnen, te versnellen en de enorme maatschappelijke en economische

voordelen van snellere integratie te benadrukken.

7. We betrekken gesetelde nieuwkomers bij ons beleid ten aanzien van integratie om te leren van hun ervaringen.
8. Normen en praktijken die in strijd zijn met onze rechtsstaat, zoals eengerelateerd geweld, het onderdrukken van vrouwen of LHBTIQ+'ers, haatzaaien en intimidatie, worden actief bestreden. Waar de openbare orde in het geding is, grijpt de burgemeester in met passende maatregelen, zoals gebiedsverboden.
9. We mogen onze ogen niet sluiten voor praktijken die niet passen bij onze Nederlandse waarden. Eerwraak, vrouwenbesnijdenis of uithuwelijking wordt bestreden. Vrije huwelijkskeuze en gelijkheid tussen man en vrouw is de norm. Vrouwen in kwetsbare posities die soms nauwelijks in hun wijk of huis uitkomen, moeten actief worden opgezocht via school en welzijnsorganisaties. De gemeente ondersteunt ook particuliere initiatieven.
10. Het CDA wil dat wijkgebonden organisaties, zoals Avrasya, betrokken worden bij deradicaliseringsprogramma's. De gemeente moet optreden bij vermeende haatprediking.

1.5. Bestrijding en preventie van armoede

Den Haag telt ruim 40.000 inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum en weinig vermogen. Dit komt neer op 1 op de 6 Haagse huishoudens. In Den Haag moeten circa 40.000 mensen rondkomen van een inkomen dat onder de armoedegrens ligt. Zij hebben grote geldzorgen en hun bestaanszekerheid staat onder druk. Voor deze groep heeft de gemeente een groot aantal regelingen beschikbaar. Sinds 2024 is de gemeente ruimhartig en zijn deze regelingen ook beschikbaar voor huishoudens met een inkomen tot 150% van het sociaal minimum. Dit is goed, zo worden ook de zogenaamde 'werkende armen' meer bereikt.

De meeste minima zijn drie jaar of langer arm, maar het aantal is gedaald (armoedemonitor 2025). Tegelijk steeg het aantal huishoudens dat korter moet rondkomen van een laag inkomen. De armoederegelingen van de gemeente kunnen vooral effectief zijn in het voorkomen dat mensen langdurig in grotere armoede terechtkomen. Daarom is het belangrijk dat de regelingen zoveel mogelijk huishoudens bereiken met een inkomen tot 150% van het sociaal minimum.

1. We streven ernaar dat het bereik van de regelingen vooral groter wordt onder huishoudens met schulden of een uitkering anders dan de bijstand en huishoudens met inkomsten uit werk of een eigen onderneming. We streven naar een 5% stijging ten opzichte van het bereik in 2025.
2. Daarnaast wordt gericht ingezet op het vergroten van het inkomen door betrokkenen waar mogelijk naar (ander) werk te begeleiden. Door samenwerking met

maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen en ondernemers in Den Haag willen we mensen op de mogelijkheden wijzen weer zelfredzaam te worden.

3. Veel inwoners worstelen met problematische schulden (in 2024 ongeveer 15% van de Haagse bevolking). Mensen vinden het lastig om hulp te zoeken bij geldzorgen. Samenwerking met en ondersteuning van maatschappelijke organisaties zoals Stichting Schuldhulpmaatje, STEK of Welzijn Scheveningen is belangrijk. Hierin zit 'Haagse Kracht' waarbij vrijwilligers een essentiële rol vervullen om mensen te bereiken en te ondersteunen om weer controle te krijgen over hun financiën.
4. Structurele financiële zorgen hebben een grote impact op de mentale gezondheid, op het sociale netwerk van mensen, op de ontwikkeling van kinderen. Een integrale aanpak in de bestrijding en preventie van armoede is belangrijk. Het CDA zet de Haagse preventie aanpak daarom onverminderd voort.

2. Wonen

Te vaak moeten Hagenaars en Hagenezen noodgedwongen onze stad uit omdat ze in Den Haag geen betaalbare en fatsoenlijke woning kunnen vinden. Het CDA wil dat iedereen in elke fase van zijn leven een thuis kan vinden in Den Haag. Want een huis is meer dan een stapel stenen met een dak boven je hoofd. Een huis is een thuis, waar je je gekend weet en veilig voelt; alleen of met dierbaren om je heen. Je huis is ook het antwoord op de vraag 'waar kom je vandaan' en 'waar ben je geworteld'. Je huis is onderdeel van een gemeenschap, waar je samen met anderen leeft. Het CDA wil dat je je ook in die buurt thuis kunt voelen. Thuis in Den Haag.

2.1. Passende, betaalbare huisvesting: recht op fatsoenlijke woonruimte met genoeg voorzieningen

Den Haag heeft te weinig passende en betaalbare woningen. Een belangrijke oorzaak is de bevolkingsgroei. Ook zijn er steeds minder personen per huishouden. We zijn in de afgelopen vijftig jaar met steeds minder mensen op hetzelfde aantal vierkante meters blijven wonen. Alleen maar bouwen is niet de oplossing: mede door regelgeving en personeelstekorten duurt het vijf tot tien jaar voordat er nieuwe woningen staan. Den Haag heeft ook simpelweg te weinig ruimte om maar te blijven bouwen. Het CDA vindt genoeg ruimte voor voldoende voorzieningen bovendien essentieel. Het CDA wil daarom naast bouwen voor de lange termijn ook een oplossing die direct effect heeft: het beter benutten van bestaande woningen en gebouwen.

Het CDA wil dat je in elke fase van je leven passende en fatsoenlijke huisvesting kan vinden in Den Haag. Dat doen we op de volgende manieren:

1. We bouwen met name woningen die de doorstroming op gang helpen. Daarom zetten we gericht in op ouderenwoningen die het vliegwiel op gang brengen. Wanneer ouderen een passende woning in hun eigen buurt krijgen, komt eengezinswoonruimte vrij. Gezinnen kunnen doorstromen en starters of sociale huurders krijgen daarmee een kans die ze nu vaak jarenlang wordt onthouden. Eén stap aan de bovenkant activeert een keten van verhuizingen door de hele markt. Het is bewezen effectief, eerlijk en de snelste manier om wachttijden te verkorten.
2. Wij geloven in de kracht van samenleven. Daarom zetten wij in op gemengd wonen, waarin wooncomplexen een evenwichtige 'magic mix' kennen van verschillende huishoudens, inkomens en levensfasen. Deze vorm van wonen versterkt de sociale samenhang, bevordert onderlinge verantwoordelijkheid en voorkomt dat kwetsbaarheid zich concentreert op één plek. Gemengd wonen vraagt om duidelijke kaders, goed beheer en samenwerking tussen gemeente, corporaties en particuliere verhuurders. Zo bouwen we aan stabiele en veilige wooncomplexen waar mensen naar

elkaar omkijken. En waar iedereen die mee wil doen, ook echt mee kan doen.

3. We nemen nu maatregelen om bestaande woningen zo goed mogelijk te benutten. Door mensen (financieel) te ondersteunen die kleiner willen wonen, stimuleren we doorstroming. In wijken als Ypenburg, Leidschenveen en Wateringse Veld staan veel eengezinswoningen en wonen veel ouderen met een doorstroomwens. Maar we beginnen waar het direct kan: in de Vogelwijk, bij het Haga-ziekenhuis. Dat gebouw is in gemeentelijk bezit, staat op de juiste plek en kan snel worden omgevormd tot moderne ouderenwoningen. Zo brengen we de verhuisketen onmiddellijk op gang, zichtbaar in de wijk en voelbaar in de stad..
4. Bij vrijkomende sociale huurwoningen geven we voorrang aan inwoners die sociaal en economisch geworteld zijn in hun stadsdeel. Hiervoor passen we als gemeente de voorrangsregeling vaker toe via de Wet Regie op de Volkshuisvesting. We hebben hier specifiek aandacht voor jongeren die noodgedwongen thuis wonen, gescheiden ouders die op straat dreigen te komen en ouderen die graag in hun wijk willen blijven wonen, maar er niet tussenkomen op de woningmarkt.
5. Wonen en het verduurzamen van je woning moet betaalbaar blijven. Het verlagen van de OZB is een sprookje. Het CDA is tegen de stijging van de OZB, met uitzondering van inflatie. Aflopende erfpacht mag alleen stapsgewijs worden verhoogd, waarbij betaalbaar wonen ook bij koopwoningen het uitgangspunt blijft.
6. In diverse wijken loopt de erfpacht de komende jaren af. Dit leidt tot financiële onzekerheid. De huidige erfpacht staat niet meer in verhouding tot de waarde van de grond en zal moeten worden bijgesteld naar een niveau dat marktconform is. Dit kan niet met een grote klap. Het CDA wil bewoners niet in financiële problemen brengen. We pleiten er dan ook voor om de erfpacht langzaam jaar-op-jaar te laten stijgen als wordt gekozen voor het voortzetten van de erfpacht en niet voor de afkoop ervan. Bewoners houden de mogelijkheid om de erfpacht eeuwigdurend af te kopen, waarbij veel mensen de overwaarde van de woning kunnen gebruiken voor het financieren van deze afkoop. Bij het vaststellen van de afkoopwaarde zal wel uitgegaan worden van de reële economische waarde. Deze vaststelling moet transparant zijn en taxateurs met ervaring op de Haagse woningmarkt moeten de gelegenheid krijgen om een stevigere rol te krijgen bij deze waardebepalingen.
7. Het CDA staat voor fatsoenlijke opvang van asielzoekers, bij voorkeur kleinschalig en verdeeld over de stad in de wijken waar de leefbaarheid op orde is. Den Haag komt daarbij de wettelijke verplichtingen op het gebied van opvang na. We maken ons op provinciaal en landelijk niveau ervoor hard dat andere gemeentes dit ook (gaan) doen. Door de beperkte hoeveelheid grond is Den Haag weinig ruimte meer voor extra opvang. Daardoor vraagt de spreidingswet verhoudingsgewijs veel van onze stad. We zetten ons daarom wel in voor aanpassing van de criteria voor de spreidingswet,

zodat de bevolkingsdichtheid van een gemeente ook meegenomen wordt en het Rijk ondersteunt bij het realiseren van huisvesting, begeleiding en voorzieningen (scholen, begeleiding en zorg) voor asielzoekers en vluchtelingen.

8. Woonbeleid maken we samen met de stad. Daarom zetten wij in op goed functionerende woontafels, waar gemeente, woningcorporaties, particuliere verhuurders, ontwikkelaars en huurdersorganisaties structureel met elkaar in gesprek zijn. Deze woontafels zorgen ervoor dat beleid niet alleen wenselijk is, maar ook uitvoerbaar. Door vroegtijdig knelpunten te signaleren en belangen te wegen, voorkomen we vertraging, juridisering en onbedoelde effecten. Zo versterken woontafels het draagvlak voor woonbeleid, versnellen ze besluitvorming en dragen ze bij aan meer betaalbare, beschikbare en kwalitatief goede woningen in onze stad.

2.2. Voorzieningen

Een gemeenschap valt of staat met voldoende voorzieningen en ontmoetingsruimte in de buurt. Dat zijn bijvoorbeeld sportverenigingen, maar ook de huisarts, kinderopvang, winkels, horeca, scholen, bibliotheken en toegang tot cultuur en zorg. Daarom stelt het CDA een grens aan het bouwen van meer woningen in gebieden waar een fatsoenlijk voorzieningenniveau niet gegarandeerd kan worden.

1. Den Haag kan niet onbeperkt blijven groeien. Dat gaat ten koste van de leefbaarheid van de stad. Het CDA wil onderzoeken hoeveel inwoners in onze stad fatsoenlijk zouden kunnen wonen en wil daar in 2027 een knoop over doorhakken. Hiertoe komt er een Stadscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050. Een grens aan de groei van de stad moet bespreekbaar zijn als blijkt dat we niet meer kunnen instaan voor de leefbaarheid en het voorzieningenniveau.
2. We zetten alleen in op extra woningen als het voorzieningenniveau in de buurt het toelaat. Daarom moet altijd eerst het bestaande voorzieningenniveau in kaart worden gebracht met behulp van meetinstrumenten. Bij nieuwbouw moet vooraf worden getoetst hoeveel voorzieningen er nodig zijn voor de bestaande en nieuwe woningen op basis van de Haagse richtinggevende normen maatschappelijke voorzieningen en groen. Dit is inclusief het aantal vierkante meter, waar en wanneer de voorzieningen worden gerealiseerd en hoe de voorzieningen worden gefinancierd.
3. Vrijwilligers, maatschappelijke en religieuze organisaties verdienen een plek in onze stad. Veel maatschappelijke organisaties dreigen op straat te komen, omdat er niet genoeg betaalbare en geschikte ruimte beschikbaar is. Daarom introduceren we een nieuwe norm voor maatschappelijke organisaties in de Haagse richtinggevende normen maatschappelijke voorzieningen en groen. Hierdoor wordt ruimte voor deze onmisbare organisaties beter wordt gewaarborgd bij nieuwbouw. Daarnaast stimuleren

we multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen en het benutten van leegstaande panden.

4. Via de integrale huisvestingsplannen (IHP's) financieren we de voorzieningen op gebied van bijvoorbeeld zorg, welzijn, sport en schoolgebouwen vanuit de gemeente. Daarnaast maken we afspraken met de verschillende sectoren over welke ruimte en financiering nodig is om basisvoorzieningen op orde te hebben.

2.3. Bouwen

Een leefbare stad is leidend. Woningbouw is noodzakelijk, maar kan alleen plaatsvinden als voorzieningen en bereikbaarheid op orde zijn en in de pas meegroeien met de ontwikkeling. Daarom sturen we aan de voorkant aan op goede afspraken, zodat bouwen bijdraagt aan sterke wijken in plaats van ze onder druk te zetten.

1. Het CDA wil dat driekamerappartementen en eengezinswoningen weer het uitgangspunt worden. Nieuwbouwwoningen worden alsmaar kleiner terwijl de vraag naar driekamerappartementen en eengezinswoningen verder groeit.
2. Het CDA versimpelt de woonhuisvestingsverordening en schrapt bovenwettelijke eisen van de gemeente. Hierdoor kunnen corporaties en projectontwikkelaars sneller meer woningen realiseren. Dit doen we door gezamenlijk met ontwikkelaars, corporaties, architecten, bouwers en de gemeente na te gaan wat overbodig is, tegenstrijdig, bovenwettelijk en met te weinig nut, en passen hierop de huisvestingsverordening aan.
3. Om er zeker van te zijn dat bovenstaand punt ook bij gaat dragen aan het woningenvolume dat daadwerkelijk gebruikt gaat worden voor hoofdbewoning wordt deze versimpeling gecombineerd met een anti-speculatiebeding.
4. Er komt één duidelijk toegankelijk gemeentelijk loket dat bij knelpunten in beleid en regelgeving en met mandaat helpt bij het stellen van prioriteiten en snelheid van handelen naar partners. De verantwoordelijke dienst hiervoor op het stadhuis (DSO) kampt met tekorten: die pakken we aan.
5. Bouwontwikkelingen moeten altijd in samenwerking met de buurt worden uitgewerkt, bijvoorbeeld door als gemeente een structureel overlegplatform met een onafhankelijke procesbegeleider te faciliteren. Door vroegtijdig al met elkaar als ontwikkelaar, gemeente en bewoners om tafel te gaan, kunnen zorgen worden geadresseerd en kunnen lange juridische procedures worden voorkomen. Er komt een intern team bij de gemeente dat bij vastgelopen (bezwaar)procedures actief bemiddelt om gezamenlijk oplossingen te vinden.
6. Woningbouw moet passen bij het karakter van de wijk. In verband met de leefbaarheid wordt hoogbouw alleen gerealiseerd bij stationsgebieden en ontwikkelgebieden zoals het Central Innovation District.
7. Binckhorst is een locatie waar grootschalig gebouwd kan worden. Het CDA pleit ervoor

dat er in dit gebied naast sociale- en middenhuur ook meer koopwoningen komen voor starters en jonge gezinnen, zodat ook de jongere generatie in de stad kan blijven wonen als zij een volgende stap nemen. Op de Binckhorst moet ruimte blijven voor de bestaande bedrijven.

8. In Zuidwest is grootschalige stadsvernieuwing gepland en wordt het aantal woningen uitgebreid. De bewoners in deze wijk dienen duidelijkheid te krijgen over de planning en gevolgen voor hun persoonlijke situatie. Het is belangrijk om recht te doen aan de bestaande sociale verbanden van bewoners. Bewoners die dat willen, moeten kunnen terugkeren in een passende woning. Daarnaast moeten er genoeg parkeerplekken, voorzieningen zoals de huisarts, buurtkamers en ruimte voor sport gerealiseerd worden
9. Het CDA zet in op strakke prestatieafspraken met studentenhuisvestingsorganisaties zoals DUWO. Het CDA wil dat de gemeente actief bijdraagt aan het oplossen van het tekort aan studentenkamers. We ondersteunen het tussen onderwijsinstellingen en de gemeente Den Haag afgesproken Haags Actieplan Studentenhuisvesting. Er moeten meer onzelfstandige kamers met gemeenschappelijke ruimten (keuken, woonkamer) worden gerealiseerd voor studenten, in plaats van eenzame dure studio's.

2.4. Benutten

Om op kortere termijn de woningnood in Den Haag tegen te gaan is er meer nodig dan de bouw die nog jaren in beslag gaat nemen. Wij pleiten voor een aantal oplossingen die al sneller mogelijk zijn in combinatie met hierboven al genoemde vereenvoudigde regels en procedures. .

1. Veel jongeren wonen noodgedwongen thuis of verlaten Den Haag, omdat ze geen woning kunnen vinden. Daarom gaan we verkamering toestaan voor studenten. Er komen ruimere mogelijkheden voor bewoning met delen van keuken en sanitair. Dit doen we met campuscontracten met de verschillende onderwijsinstellingen en particuliere verhuurders.
2. Het wordt makkelijker om woningen te splitsen die daarvoor geschikt zijn, zolang het voorzieningenniveau van de wijk dit toelaat en de woning na splitsing voldoet aan minimale kwaliteitseisen (zoals een minimum energielabel).
3. Het wordt weer toegestaan om samengevoegde woningen, die ontstaan zijn door twee oorspronkelijke woningen samen te voegen, weer te splitsen. Het gaat in veel gevallen om samengevoegde woningen vanuit meerdere losse eengezinswoningen met een eigen voordeur. Huiseigenaren zijn bereid om hun huis te verkopen en terug te brengen naar de oorspronkelijke losse eengezinswoningen, zodat er meer geschikte woningen voor gezinnen beschikbaar komen.
4. We willen de meer dan 100.000 m2 bestaande leegstand in Den Haag benutten. Ook voor snelle, tijdelijke woningen in combinatie met voldoende voorzieningen. Dit doen we met behulp van de leegstandsverordening en in samenwerking met de eigenaren

van de leegstaande panden.

5. Het CDA zet in op actieve controle en boetes voor onderverhuur van sociale huurwoningen.
6. We stimuleren het zogenoemde 'optoppen': het aanbrengen van een extra woonlaag en dakkapellen op bestaande gebouwen, zodat bijvoorbeeld gezinnen hun woning kunnen uitbreiden met een extra kamer.
7. Het CDA is voor het plaatsen van tijdelijke woningen op terreinen waar al voorzieningen zijn, bijvoorbeeld bij sportclubs, verenigingen en scholen (conciërge woningen). Bijvoorbeeld in de vorm van flexibele scholen waarin klaslokalen ook als woonruimte bruikbaar zijn, tijdelijke prefab-woningen op het terrein of door het optoppen van het gebouw.

2.5. Doorstroming

Ouderenwoningen zijn essentieel om de doorstroming op gang te brengen. Wanneer ouderen een passende woning in hun eigen buurt krijgen, komt eengezinswoonruimte vrij.

1. Het CDA wil bemiddeling tussen ouderen die kleiner willen gaan wonen en jongere generaties die juist ruimte zoeken (huur). Bij voorkeur in dezelfde wijk of buurt door het benoemen van woningbemiddelaars bij de stadsdelen.
2. We gaan in gesprek met woningcorporaties over een compensatie voor het huurverschil bij een verhuizing. Dit doen we in combinatie met het toekennen van een verhuisbonus als men verhuist naar een woning met een woonoppervlakte van minder dan 60% van de vrijkomende woning. Hiermee worden de kosten van de verhuizing (deels) gedekt en wordt de drempel om te verhuizen lager (zowel bij huur als koop). Speciale aandacht hierbij is er ook voor de ouderen die remigreren, maar een woning in Nederland aanhouden voor familiebezoek. Deze behoefte wordt onderkend, maar zou niet mogen leiden tot leegstand.
3. Ook willen we onderzoeken of wooncomplexen voor senioren in bestaande (kantoor) gebouwen gerealiseerd kunnen worden waarmee de doorstroming binnen wijken gerealiseerd kan worden (zoals bijvoorbeeld het Rode Kruis Ziekenhuis).
4. We spreken met corporaties af dat gezinswoningen beschikbaar moeten blijven voor gezinnen. Dat betekent dat als de kinderen uit huis gaan de woning weer beschikbaar wordt gemaakt voor een nieuw gezin. Hierbij helpen we de huishoudens eventueel met een doorstroommakelaar.
5. Het CDA bepleit dat groepen in de samenleving ook echt samen leven in een gezamenlijke woonvorm voor jong en oud, zoals (knarren)hofjes. Het CDA wil ook jonge ouderen ondersteunen bij vaak ingewikkelde procedures op het moment dat zij

kiezen voor een gezamenlijke toekomst.

6. Wij pleiten voor wooncollectieven, waarin bewoners samen hun eigen woonproject realiseren. Om dit aan te jagen richten we een revolverend fonds op. We gaan in principe uit van een bankfinanciering van circa 70%. Het revolverend fonds vult vervolgens het aanvullende deel aan tegen een schappelijke rente, waardoor bewoners kunnen volstaan met een eigen inleg van circa 5%. Zo maken we coöperatief wonen van onderop haalbaar.

2.6. Voorrang

Bij het toewijzen van sociale huurwoningen bieden we voorrang aan kwetsbare groepen in noodsituaties. Het probleem is dat er meer kwetsbaren zijn dan beschikbare woningen.

1. Het CDA pleit voor meer doorstroomlocaties voor kwetsbaren. Hierdoor kan in een eerste in opvang worden voorzien. Ook helpen wij bewoners die wij van onmisbaar vinden voor het draaiende houden van onze samenleving, zoals leraren, agenten en verpleegkundigen.
2. Bij nieuwbouw in de sociale en middenhuur geven we, waar mogelijk en binnen de Wet regie op de volkshuisvesting, voorrang aan mensen met een binding met Den Haag, zoals Haagse jongeren en starters. Dit leggen we vast in de huisvestingsverordening, zodat betaalbare woningen vooral ten goede komen aan onze eigen inwoners en we voldoen aan de afspraak dat twee derde van de nieuwbouw betaalbaar is.

3. Duurzaamheid

Het CDA ziet duurzaamheid niet als een verplichting, maar als een kans. Een kans om Den Haag mooier, leefbaarder en betaalbaarder te maken. Wij hebben vertrouwen in de kracht van samenwerking, waarbij iedereen verantwoordelijkheid kan nemen voor de toekomst en waarbij we mensen verbinden. Het CDA blijft daarom inzetten op een schonere, gezondere en groenere omgeving en daardoor een duurzame toekomst voor latere generaties.

Den Haag staat voor grote verduurzamingsopgaven die iedereen raken: van inwoners tot bedrijven en de gemeente. Daarom heeft onze stad ambitieuze plannen op duurzaamheid en klimaat. Die zijn hard nodig om de luchtkwaliteit te verbeteren, minder schadelijke stoffen uit te stoten en van het gas te gaan. Het CDA blijft zich inzetten voor individuele, stapsgewijze verduurzaming, bijvoorbeeld via isolatie van woningen en de vergroening van wijken.

3.1. Verduurzaming: realistisch en leefbaar

1. Er is allerlei ondersteuning beschikbaar voor inwoners, VVE's en ondernemers om in te zetten op verduurzaming. Het CDA vindt het belangrijk dat het beschikbare budget op de juiste plek terecht komt en zo optimaal mogelijk bijdraagt aan de energietransitie waar we met zijn allen voor staan. Er komt daarom meer aandacht voor samenhang bij investeringen vanuit de gemeente of ondernemers, initiatieven vanuit wijken en het verlenen van subsidies en leningen aan VVE's en particulieren.
2. Den Haag is een dichtbevolkte stad waarin mensen vaak dicht op elkaar leven. Verduurzaming moet passen binnen de context van de stad. Bij het verlenen van vergunningen en het verstrekken van subsidies wordt ook de impact op de leefbaarheid in wijken en het welzijn van omwonenden zorgvuldig meegewogen. Dit doen we door het toevoegen van een verplichte buurttoets. Hiermee toetsen we vooraf de impact op de omgeving, waardoor we draagvlak voor verduurzaming behouden en juridische procedures zoveel mogelijk voorkomen.
3. Duurzaamheidsdoelen moeten ambitieus, maar ook altijd realistisch zijn. Indien de stroomcapaciteit niet blijvend op orde is, worden duurzaamheidsdoelen hierop afgestemd.
4. De gemeente heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in diverse subsidieregelingen ter bevordering van de verduurzaming van woningen. We evalueren welke subsidieregelingen en leningen (voor particulieren) effectief zijn en stimuleren het gebruik. We maken subsidieadviseurs beschikbaar.

3.2. Energie besparen

1. We stimuleren isoleren door te blijven investeren in het Isolatiefonds en vergroten de bekendheid hiervan. We willen minder bureaucratische regels voor woningeigenaren en corporaties bij het isoleren van hun huizen. De gemeente moet daarom bewoners ontlasten van dure en belemmerende beschermingsregels, bijvoorbeeld voor vleermuizen en mussen.
2. Het CDA wil ook praktische oplossingen toestaan bij de uitvoering van isolerende maatregelen, zoals het plaatsen van vleermuiskasten aan de woning als in de spouwmuur vleermuizen worden aangetroffen. We maken vaart met het soortenmanagementplan en realiseren op gebiedsniveau praktische oplossingen. Ons isolatie-offensief willen we inzetten op die wijken waar de energielabels het laagst zijn, ongeacht inkomen.
3. De gemeente moet ervoor zorgen dat individuele huiseigenaren, ook zonder een VVE, recht hebben op verduurzamingssubsidies. We zetten extra in op renteloze leningen voor woningeigenaren, om hun huis te kunnen isoleren, met speciaal oog voor particuliere verhuurders en maatschappelijke instellingen. En we blijven energiearmoede tegengaan via bestaande regelingen zoals de Duurzame Cadeaukaart, waarmee inwoners met korting energiezuinige apparaten kunnen aanschaffen.
4. Het CDA wil blijven inzetten op begeleiding en advisering voor inwoners en VVE's bij de energietransitie. Bijvoorbeeld door middel van een verduurzamingscoach en (mobiele) energieloketten in de wijk, onder andere via Duurzaam Den Haag. We zetten in op het vergroten van de bekendheid van deze loketten en adviseurs. Ook zetten we in op gemeentelijke begeleidingstrajecten voor verduurzamingsprojecten. Gespikkeld eigendom in VVE's vormt een probleem in de verduurzamingsaanpak, we maken gericht beleid om deze 'moeilijke' VVE's mee te krijgen.
5. Voor maatschappelijke instellingen kan de energierekening een behoorlijke kostenpost zijn. Verduurzamen kan geld besparen, comfort voor leden en bezoekers vergroten en kan bijdragen aan het milieu. Mede dankzij het CDA zijn er renteloze leningen beschikbaar voor verduurzaming door levensbeschouwelijke en religieuze organisaties. Vanaf 1 januari 2026 is deze regeling ook open voor sportverenigingen. We behouden deze regeling, net als de IAS regeling om verenigingen te helpen bij het opknappen en verduurzamen van hun accommodatie.

3.3. Energie opwekken

1. Warmtenetten spelen een belangrijke rol in de verduurzaming van de energievoorziening, maar de transitie moet zorgvuldig worden uitgevoerd. Het CDA wil dat eerst de basis wordt gelegd met energiebesparing. Dit kan door het verduurzamen en isoleren van woningen voordat zij worden aangesloten op warmtenetten of wordt geïnvesteerd in duurzame energie door middel van zonnepanelen of warmtepompen. Bij het aanleggen van warmtenetten geven we de voorkeur aan publiek-private samenwerking. Marktpartijen hebben namelijk meer kennis en capaciteit beschikbaar dan de gemeente. Daarnaast zetten we in op het ondersteunen van lokale initiatieven, en het ondersteunen van lokale en koudere warmtebronnen.
2. Het CDA staat achter lokale energiecoöperaties zoals Warm in de Wijk en Sterk op Stroom in de Vruchtenbuurt. Lokale duurzame energie-initiatieven dragen bij aan verduurzaming van de stad en verlaging van de energierekening. We steunen lokale initiatieven met flexibel inzetbare wijkbudgetten en zorgen voor minimale bureaucratie. We hebben daarbij speciale aandacht voor kwetsbare groepen om verduurzaming eerlijk te maken.
3. We willen zoveel mogelijk daken in Den Haag benutten voor zonne-energie. We maken het voor woningeigenaren in gebieden met beschermd stadsgezicht eenvoudiger om hun huis te isoleren en zonnepanelen plaatsen. Bewoners moeten nu soms een vooraanvraag indienen van 500 tot 1000 euro om informatie te krijgen of het überhaupt toegestaan wordt om zonnepanelen aan te leggen. Er komt één centraal loket bij de gemeente en regels voor het plaatsen van zonnepanelen worden verduidelijkt. We gaan meer samenwerken met private partijen via publiek-private samenwerkingsverbanden en geven daarbij meer ruimte voor mogelijkheden om stroom uit zonnepanelen lokaal op te slaan.
4. Het hebben van genoeg ruimte op het stroomnet is onmisbaar voor de energietransitie. Door de afgekondigde netcongestie staat dit onder druk. Daarom komt er een gemeentelijk actieplan netcongestie waarin we samenwerken met netbeheerders maar ook partijen in de stad zoals ondernemers, en grootverbruikers van stroom). We maken per wijk inzichtelijk hoeveel stroomaansluitingen en eventuele uitbreiding van de netcapaciteit nodig is om onze Haagse duurzaamheidsopgaven te behalen. En we brengen in kaart hoe we het stroomnet beter kunnen benutten met smart grids, zoals de pilot Slimme Strandnet op Scheveningen.
5. Om de energietransitie mogelijk te maken is het belangrijk dat behoeftes van inwoners om zelf stappen te zetten centraal staan. Het CDA wil daarom dat er ruimte blijft voor een gedifferentieerde energietransitie. Er komt meer ruimte voor innovatieve energiebronnen en we zorgen dat bestaande subsidieregelingen beter bekend zijn en aansluiten op de vraag van inwoners. Waar nodig kan de gemeente bij pilots locaties aanwijzen waar deze plaats kunnen vinden.

3.4. Schone lucht

1. Iedereen is voor een schone lucht. Emissievrije zones voor bestel- en vrachtauto's kunnen bijdragen aan een gezondere en schonere leefomgeving. De transitie naar schonere voertuigen doen we altijd in samenwerking met ondernemers door middel van een samenwerkingsconvenant en gefaseerde invoering, zodat iedereen mee kan komen in de transitie naar meer elektrisch rijden. De gemeente staat aan de lat om de randvoorwaarden op orde te brengen zoals genoeg laadpalen en snellaadstations, verkeersmaatregelen, financiële ondersteuning en ontheffingen voor (mkb)ondernemers. Indien de randvoorwaarden niet op orde blijken te zijn, wordt de invoering gepauzeerd en wordt onderzocht hoe hier alsnog aan kan worden voldaan.
2. We evalueren de huidige ZE-zones goed. Tot die tijd zijn we geen voorstander van verdere uitbreiding. Bij de emissiezone in de kuststrook realiseren we op z'n minst een tweede corridor van en naar de haven.

4. Natuur en buitenruimte

In een dichtbevolkte en groeiende stad zoals Den Haag is voldoende groen belangrijk. Kleinschalig in de wijk, groter in de omgeving. Voor de leefbaarheid en om hittestress en wateroverlast te voorkomen. En ook om dieren de ruimte te geven en de biodiversiteit te vergroten.

4.1. Een groene omgeving

1. De gemeente zorgt voor rechte straten en stoepen met groen. Met opknappannen richten we ons extra op de kantelwijken waar de openbare ruimte nu ondermaats is, zoals Loosduinen en Mariahoeve.
2. We zorgen voor meer groen in de wijk samen met de buurt. Dit doen we onder andere door het ondersteunen van initiatieven van buurtbewoners om hun wijk te vergroenen en door het behouden van natuurgebieden en volks- en buurttuinen.
3. We zetten in op groene schoolpleinen door schoolbesturen waar gewenst te koppelen aan adviserende instanties en blijven werk maken van groene speeltuinen.
4. Het CDA wil toegang tot groen binnen vijf á tien minuten wandelen van elk huis in de stad.
5. We houden aandacht en zorgen voor de natuur in onze stad zoals het Haagse Bos, het Westduinpark en de Scheveningse Bosjes. We blijven bijdragen aan de ambitie voor het Nationaal Park Hollandse Duinen.

4.2. Aanpassen aan klimaatverandering

1. Het klimaat verandert. Dit vraagt om een andere inrichting van de buitenruimte. Veel wijken in Den Haag zijn versteend. Dit leidt tot hittestress, slechte opvang van water en een minder prettige omgeving om in te leven. Daarom zetten we in op klimaatadaptatie en het vergroenen van kwetsbare en verharde gebieden. Van de Keizerstraat op Scheveningen tot de Hoefkade in de Schilderswijk. Dit doen we altijd in goed overleg en in samenwerking met bewoners, ondernemers en bewonersorganisaties.
2. We blijven het 'tegels wippen' en het gebruik van watertonnen stimuleren via Operatie Steenbreek, zodat inwoners zelf ook kunnen bijdragen aan het voorkomen van wateroverlast bij extreem weer.
3. In veel wijken in Den Haag neemt de hoge grondwateroverlast toe. Dit betekent dat we anders moeten gaan kijken naar groen en water in de stad. In een stad die verdicht geeft dit een spanningsveld. Waterberging kan niet meer alleen grondgebonden in de openbare ruimte plaatsvinden. Bij nieuwbouw (hoogbouw) zal waterberging binnen een project vaker ondergronds of door groen/blauwe daken plaats moeten

vinden. De bestaande subsidieregeling klimaatadaptatie wordt ook ingezet in buurten met hotspotgebieden van grondwateroverlast, voor toekomstbestendige en klimaatadaptieve oplossingen voor water-opvang en doorstroming.

4.3. Een leefbare buitenruimte

1. We hebben aandacht voor voldoende openbare en goed toegankelijke toiletten, in het bijzonder voor vrouwen en mensen met een beperking. We plaatsen er de komende vier jaar tien op locaties waar dat het meest nodig is.
2. Als CDA willen we dat de buitenruimte een ontmoetingsruimte is voor de stad. Een speeltuin in de buurt is een ontmoetingsplek voor kinderen en (groot)ouders. In de publieke ruimte willen we meer ontmoetingsplekken. Faciliteiten om te sporten en bewegen, speeltuinen, jeu de boulesbanen en openbare schaaktafels zijn voorbeelden van voorzieningen die belangrijk zijn om elkaar te ontmoeten. Ook plaatsen we praatbankjes op verschillende plekken in de stad om te stimuleren dat mensen met elkaar in gesprek gaan.

4.4. Afval

Een schone stad is een leefbare stad. Het CDA heeft zich hard gemaakt voor het verbeteren van afvalverwerking. Inwoners van Den Haag die goed gebruikmaken van de ondergrondse afvalcontainers dragen allemaal bij aan het schoonhouden van onze stad. Helaas is er in veel wijken nog steeds overlast en de groeiende stad geeft weer extra uitdagingen. Prullenbakken worden opengetrokken voor statiegeld, meeuwen trekken afvalzakken open. Deze problematiek wordt verergerd doordat er helaas nog veel afval naast de ondergrondse containers wordt geplaatst. Het CDA wil voorkomen dat dit gedrag ten koste gaat van de fatsoenlijke meerderheid die wel eigenaarschap en verantwoordelijkheid toont om Den Haag schoon te houden.

Het huidige afvalbeleid in Den Haag is nog te weinig gericht op het voorkomen van afval. Het CDA wil dan ook extra aandacht voor duurzaam hergebruik en reparatie, zoals bij de repaircafé's gebeurt. Zoveel mogelijk een tweede leven geven aan apparatuur zorgt direct voor minder afval, maar is ook belangrijk in de bredere uitdagingen van duurzaamheid en rentmeesterschap.

1. De ondergrondse afvalcontainers dragen bij aan een schonere omgeving. Helaas gebruikt niet iedereen de containers op een goede manier. Cameratoezicht bij de containers werkt. Het CDA wil op plekken met afvaloverlast meer inzetten op cameratoezicht.
2. Er zijn in Den Haag veel mogelijkheden voor inwoners om afvaloverlast te voorkomen. Grofvuil kan meerdere malen per jaar worden opgehaald voor de voordeur, veel afval kan gratis worden weggebracht naar de stortplaats en volle containers kunnen worden

gemeld bij de gemeente. De gemeente moet deze mogelijkheden beter over het voetlicht brengen. Het CDA wil wijkgerichte campagnes voor extra bekendheid van de bestaande mogelijkheden. Denk hierbij aan flyers en QR-codes op containers om makkelijk melding te maken van overlast.

3. Het CDA wil dat klein volume afval van ondernemers gewoon in de ondergrondse container mag. Ondernemers die afval dumpen of geen afvalstoffenheffing betalen worden zwaarder beboet en aangepakt.
4. Ratten en meeuwen geven overlast en zijn een gevaar voor de volksgezondheid. Het CDA wil de overlast van ongedierte actiever bestrijden. Ongedierte moet via de CleanMyCity gemeld kunnen worden.
5. Het CDA is trots op de Repaircafés in de stad. Vrijwilligers repareren diverse elektronica en apparatuur. Duurzaamheid, saamhorigheid en besparing in 1 initiatief. We ondersteunen de Repaircafés en kijken met de organisatie wat nodig is om dit initiatief meer ruimte te geven in de stad.

5. Veiligheid

Veiligheid is in de eerste plaats iets van ons allemaal. Of het nou elkaar aanspreken is op onfatsoenlijk of hufterig gedrag, een oogje in het zeil houden bij onraad, de manier waarop we onze kinderen opvoeden, het nemen van preventieve maatregelen of onze politie en boa's ondersteunen door aangifte te doen. Van de gemeente mag vervolgens verwacht worden dat er voldoende handhavingscapaciteit is en dat er wordt ingezet op maatregelen die de veiligheid vergroten. Hier zet het CDA dan ook vol op in.

Het CDA wil de veiligheid op zes manieren vergroten:

1. Het vergroten van de beschikbare politiecapaciteit. Veel aangiftes in onze stad, ook van ernstige feiten, worden namelijk niet of onvoldoende opgepakt door een tekort aan politiecapaciteit. Dit tekort wordt mede veroorzaakt omdat onze politie grootschalig wordt ingezet bij demonstraties. Dit geldt met name die demonstraties waarbij de regels die de burgemeester heeft gesteld worden genegeerd. Bovendien veroorzaken deze demonstraties grootschalige overlast voor de bewoners van Den Haag. Voor het CDA is het genoeg geweest: demonstreren mag, maar binnen de geldende regels en op daarvoor bestemde plekken. Door demonstraties die zich niet houden aan de regels aan te pakken, spelen we capaciteit vrij om te doen waarvoor de politie bedoeld is: het waarborgen van de veiligheid van onze inwoners en het aanpakken van criminaliteit.
2. Het vergroten van de handhavingscapaciteit door het aanstellen van 50 extra boa's. Bovendien breiden we de werktijden van onze boa's uit. Een deel van deze boa's wordt ingezet als fatbikebrigade om overlast op de weg aan te pakken (zie ook hoofdstuk verkeer).
3. Onze vrouwen en kinderen moeten veilig over straat kunnen. Hiervoor starten we een speciaal actieprogramma: 'veilig over straat'. Dit programma heeft als taak het vergroten van maatregelen die de veiligheid in de stad vergroten, meer cameratoezicht, betere verlichting en betere bewustwording.
4. Het nemen van maatregelen om het geweld tegen vrouwen aan te pakken. Van agressie tot femicide, zowel binnen- als buitenshuis.
5. Het vergroten van de weerbaarheid in geval van crisis.
6. Doorgaan met de aanpak van ondermijnende criminaliteit, drugsgebruik en mensenhandel.

5.1. Vergroten beschikbare politiecapaciteit, tegengaan van ordeverstoringe demonstraties

Het CDA staat pal voor demonstreren als grondrecht. Maar we accepteren niet langer de structurele en onacceptabele verstoring van de openbare orde. De inzet van vele duizenden uren politiecapaciteit leidt tot onvoldoende blauw op straat en gaat ten koste van de fysieke en sociale veiligheid en de aanpak van criminaliteit in onze stad. Bovendien creëert het demonstreren op plekken als de A12 verkeersopstoppen die onze inwoners met regelmaat de toegang tot en binnen hun stad belemmert. De bezetting van snelwegen en andere cruciale toegangswegen tot Den Haag is onverantwoord en schaadt het maatschappelijk belang.

Daarom zal het CDA:

1. De burgemeester oproepen om de Wet Openbare Manifestaties maximaal en daadkrachtig te benutten om demonstraties die de stad onevenredig lamleggen, onmiddellijk te beëindigen en naar aangewezen locaties te verplaatsen waar minder hinder wordt ondervonden.
2. Maximaal inzetten op gebiedsverboden voor meervoudige ordeverstoorders die aantoonbaar en herhaaldelijk de openbare orde verstoren of zich niet aan de regels houden.
3. Onvoorwaardelijk steun uitspreken voor de oproep van de Haagse burgemeester aan de Tweede Kamer voor een verruiming van de bevoegdheden, zodat de gemeente effectiever kan optreden tegen structurele hinder en gevaarlijke situaties door demonstraties.
4. Alle juridische mogelijkheden onderzoeken en benutten om de hoge kosten van ontruiming, herstel van de openbare orde en directe schade te verhalen op de organisatoren van illegale en ontwrichtende demonstraties.
5. De toegankelijkheid van de stad en de veiligheid van onze inwoners stellen we altijd boven het recht op onbeperkte verstoring. Waar nodig voeren we een zero-tolerance beleid tegen blokkades van cruciale infrastructuur. We steunen hierbij de inzet van het waterkanon.

5.2. Meer handhavingscapaciteit, meer boa's, meer uitrusting en bescherming

1. Er komen in de komende periode vijftig extra boa's bij. Deze worden ingezet voor striktere handhaving van hufterig gedrag op fatbikes en andere opgevoerde voertuigen en surveilleren op onveilige plekken in onze stad.
2. We breiden de werktijden van handhavers uit. Zolang de reguliere dienstregeling van het openbaar vervoer geldt, moeten er boa's zichtbaar zijn om het gevoel van veiligheid in de avonduren te vergroten.
3. Om de veiligheid van onze boa's te beschermen gaat Den Haag actief deelnemen aan

pilots gericht op het uitbreiden van hun uitrusting, zoals bijvoorbeeld de wapenstok. Deze uitrusting dient alleen voor zelfbescherming.

4. Geweld tegen dienstverleners en hulpverleners wordt niet geaccepteerd. Daders moeten niet alleen strafrechtelijk, maar ook civielrechtelijk worden vervolgd. De gemeente verhaalt alle kosten op de daders, van ziekteverzuim tot slachtofferzorg.

5.3. Actieprogramma veilig over straat

Vrouwen en kwetsbare groepen, zoals LHBTIQ+ personen, ouderen en mensen met een beperking moeten zich veilig voelen in onze stad. Nog steeds is dat op teveel plekken niet het geval, vooral aan de randen van de dag. Te lang is er te weinig urgentie geweest om dit aan te pakken. De verschrikkelijke gebeurtenissen in Rotterdam, Oudekerk aan de Amstel en onze eigen stad zijn daar een direct gevolg van. Dit moet veranderen. Het CDA wil daarom een speciaal actieprogramma oprichten om dit aan te pakken. Dat programma moet in de zomer van 2026 van start. Het programma heeft onder andere de volgende doelen:

1. We maken mogelijk dat de veiligheidsregisseurs, samen met een burgerpanel met vrouwen en LHBTIQ+-personen, gaan kijken welke plekken in de openbare ruimte met voorrang moeten worden aangepakt om meer veilig te worden, te beginnen met de Haagse stations en fietsbruggen. We gaan door met het veiliger maken van onze straten, parken en publieke ruimten via het landelijk Programma Veilige Steden. Daar voegen we eigen maatregelen aan toe, zoals cameratoezicht.
2. We verbeteren de verlichting en vergroten het cameratoezicht (met oog voor privacy) op onveilige plekken. Er moet voldoende capaciteit en expertise zijn om dit (live) uit te kunnen lezen. We onderzoeken daarbij ook de inzet van drones. Een deel van de extra boa-capaciteit wordt ingezet om te surveilleren op deze plekken zolang deze maatregelen nog niet zijn doorgevoerd.
3. De wijkagent hoort in de wijk. Hier gaat ook een preventieve werking vanuit. We zijn daarom tegen het sluiten van politiebureaus zoals aan de Heemstraat: wij willen dat men in iedere wijk fysiek aangifte kan doen of vragen kan stellen.
4. We zorgen voor veilige en verlichte fietsverbindingen van de buitenwijken naar het centrum via de hoofddaders, te beginnen met het Jan Linzenviaduct bij Ypenburg.
5. We stimuleren bewustwording en preventie: dat helpt inwoners van Den Haag signalen te herkennen en de actiebereidheid te vergroten. We stimuleren gebruik van Whatsapp-groepen en buurtpreventie-apps als Hopler of nextdoor en de buurtpreventieteam.
6. Om het veilig gebruik van het OV te stimuleren wil het CDA onderzoeken of het mogelijk is een netwerk van 'halte buddy's' op te zetten, via een geverifieerd platform, zodat iedereen vanaf de halte veilig thuis kan komen. Of dit nu geldt voor personen met een visuele beperking, ouderen die moeite hebben met in- en uitstappen of

jonge vrouwen die in de avond liever niet alleen over straat gaan. We onderzoeken de mogelijkheden ook voor “fietsmaatjes”. Hierbij kijken we naar de bestaande “Automaatjes” van de ANWB.

5.4. Aanpak voor verbetering vrouwenveiligheid

1. We gaan door met de gemeentelijke campagne voor het herkennen van signalen van onveiligheid en het realiseren van bekendheid met bestaande meldpunten voor vrouwen zoals meldpunt Veilig Thuis. Hiervoor creëren we ook een speciale pagina op de gemeentelijke website, met verwijzingen naar de specifieke meldpunten en hulporganisaties. We vergroten ook de bekendheid van hulpmogelijkheden bij het (risico op) huwelijksdwang en achterlating in het buitenland.
2. We gaan direct met onze ketenpartners aan de slag met de Regiovisie aanpak huiselijk geweld Haaglanden 2026. Zo zorgen we dat wordt gewerkt aan directe veiligheid van vrouwen door preventie en vroegsignalering en samenwerking met zorg, strafpartners en buurgemeenten. Bij incidenten bieden we duurzaam herstel, met passende hulp en interventies. We helpen de weg vinden naar aangifte en maatschappelijke initiatieven als de Vrouwenrechtwinkel en het Vrouwenbuurtlab.
3. In navolging van Rotterdam breiden we het bestuurlijk instrumentarium uit met een tijdelijk huisverbod. We pleiten op landelijk niveau voor wettelijke verruiming van bevoegdheden qua duur en locatie (ook mogelijkheid tot verbod bij andere adressen) en de mogelijkheid tot een online contactverbod. Met veiligheidspartners als het Openbaar Ministerie en de politie wordt gekeken naar specialisatie van teams voor onder meer huiselijk geweld en femicide.
4. We zetten extra in op het realiseren van voldoende aanbod voor (groeps)interventies voor mannen met het oog op agressie regulatie en geweldloos opvoeden. We vergroten de signaleringsverantwoordelijkheid naar elkaar en vanuit het maatschappelijk middenveld, zoals scholen, religieuze instellingen en werkgevers. We faciliteren via maatschappelijke en religieuze instellingen en scholen het gesprek tussen ouders over opvoeding van hun zonen.
5. Het Centrum Seksueel geweld is onmisbaar in de schakel voor het bieden van hulp na seksueel geweld. Dit aanbod moet nadrukkelijker onder de aandacht gebracht worden van meisjes en (jonge) vrouwen, waaronder studenten.
6. We zorgen dat de beide hulp-meldpunten voor mensenhandel vaker en beter onder de aandacht worden gebracht. Vooral op die plekken waar arbeidsmigranten wonen en werken en op de scholen met jonge vrouwen met een licht verstandelijke beperking.
7. We realiseren dat o.a. veiligheidsregisseurs in de wijken, boa's, jongeren medewerkers en personeel van de woningbouworganisaties signalen van geweld tegen vrouwen en femicide in het bijzonder, herkennen en weten hoe te handelen bij deze signalen.

8. We realiseren dat er extra aandacht is voor vrouwen onder dak- en thuislozen en zetten in op het verdwijnen van dakloosheid in 2030. Daarvoor sluiten wij aan bij het Nationaal Actieplan Dakloosheid.
9. Met name ongereguleerde prostitutie leidt tot mensenhandel en uitbuiting. We intensiveren het toezicht op prostitutiepannen en raamprostitutie. Prioriteit daarin krijgt het opsporen en bestrijden van mensenhandel en uitbuiting. We ondersteunen initiatieven als Stichting De Haven, die met veldwerkers en uitstapbegeleiding vrouwen helpen bij het opbouwen van een leven na de prostitutie, inclusief nazorg en begeleiding op de arbeidsmarkt. Onze inzet is de Doubletstraat te sluiten.

5.5. Maatregelen voor crisissituaties

Den Haag is een stad met veel internationale organisaties. Daar zijn we trots op, maar tegelijkertijd moet Den Haag daarom rekening houden met de onveiligheid die de wereldpolitiek momenteel meebrengt. Dat betekent dat het noodzakelijk is weerbaarder te worden in geval van crisis. Alleen op die manier wordt Den Haag een stad waarin iedereen zich veilig kan voelen.

1. Er komt daarom een helder distributieplan vanuit de gemeente. Hierin staat wie waarop aanspraak kan maken in geval van nood. Daarbij wordt nauw samengewerkt met de Veiligheidsregio en de waterschappen (ook bij overstromingen).
2. We ondersteunen maatschappelijk vanuit inwoners, zoals 'weerbaarheid in de wijk'. Elke wijk kent wel plekken waar nu ook al veel mensen kunnen samenkomen en waar de nodige voorzieningen zijn of aangelegd kunnen worden (denk aan religieuze ruimten, sportverenigingen). We stellen hen in staat inwoners van onze stad te helpen in de eerste 72 uur. Tegelijk blijft eigen verantwoordelijkheid van de inwoners van Den Haag het uitgangspunt.
3. Er komt een vijfjaarlijkse rampenoefening in de stad. Tijdens deze rampenoefening oefenen inwoners en hulpdiensten gezamenlijk.
4. We zien steeds vaker niet-herleidbare drones boven vitale infrastructuur in Nederland. Den Haag, als stad met veel internationale organisaties, moet weerbaarder worden tegen het gebruik hiervan. Hierin wil het CDA samen optrekken met Rotterdam (vanwege hun vitale infrastructuur), provincie en het Rijk.

5.6. Tegengaan van ondermijnende criminaliteit en drugsgebruik

We pakken de toenemende ondermijnende criminaliteit aan. Het gebruik van drugs maakt het mogelijk dat zware criminelen veel geld verdienen en onze samenleving ondermijnen. Bovendien is drugsgebruik zeer schadelijk voor de volksgezondheid. De schadelijke gevolgen van cannabisgebruik onder jongeren zijn groot. Het blijft in de eerste plaats aan burgers zelf om hun verantwoordelijkheid te nemen, maar de gemeente ondersteunt waar nodig.

1. De aanpak van ondermijnende criminaliteit wordt versterkt. Ambtenaren van de gemeente en de politie moeten alert zijn op ondermijning en signalen herkennen. Winkels of horeca zijn geen dekmantel om crimineel geld wit te wassen.
2. De gemeente moet vergunningen weigeren of intrekken wanneer er gevaar is dat een vergunning wordt misbruikt voor criminele activiteiten. De gemeente moet daarbij een actief beleid voeren op beoordeling van integriteit en misbruikpreventie (BIBOB-beleid) om foute ondernemers weg te houden uit economische activiteiten in onze stad. In de Weimarstraat heeft dit de leefbaarheid van de wijk enorm verbeterd. Dit moet worden uitgerold naar meer wijken.
3. Er wordt daadkrachtig en streng gehandhaafd op het coffeeshopbeleid, in lijn met de landelijke AHOJG-criteria. Handhaving leidt idealiter ook daadwerkelijk tot sluiting. We handhaven ook expliciet op het straatbeeld, overlast en uitingen op de buitengevels van coffeeshops.
4. Het CDA wil geen coffeeshops in woonwijken en houdt vast aan het terugdringen van het aantal bestaande coffeeshops. Enkel inzetten op betere spreiding is volgens het CDA onvoldoende. Ook pleit het CDA voor een verbod van coffeeshops binnen 250 meter van alle scholen, sportfaciliteiten en in het zicht van speelplaatsen. Dat wil zeggen ook geen coffeeshops in de buurt van de basisschool, wat nu nog wel is toegestaan in Den Haag.
5. Het CDA wil dat streng wordt opgetreden tegen de verkoop van drugs aan minderjarigen in de buurt van coffeeshops. Coffeeshops die hierbij betrokken zijn worden gesloten.
6. We gaan door met het Actieplan Kust met een actieve rol voor de buurtorganisaties om de overlast in Kijkduin en Scheveningen van auto's, geluid en hangjongeren te verminderen. We kijken of dit Actieplan kan worden vertaald naar andere wijken en plekken waar onveiligheid en overlast worden ervaren.

6. Zorg en Welzijn

Zorg draait om omzien naar elkaar. Zoals mantelzorgers die zorgen voor hun naasten. Het CDA wil ook goed zorgen voor onze mantelzorgers en voor onze zorgmedewerkers. We vinden het belangrijk dat zorg voor iedereen beschikbaar en bereikbaar is. Ongeacht waar je woont in de stad, voor jong en oud. Het CDA gaat voor een omgeving waarin jongeren gezond op kunnen groeien, goede jeugdzorg voor jongeren die dat nodig hebben en goede zorg voor ouderen. Liefst zoveel mogelijk in hun eigen woning en buurt. Om dit allemaal mogelijk te maken moeten we er ook met elkaar voor zorgen dat zorg betaalbaar blijft.

6.1. Zorg beschikbaar, bereikbaar én betaalbaar

1. Beschikbaarheid en bereikbaarheid van zorg voor iedereen die dat nodig heeft is essentieel. Ziekenhuizen en zorglocaties zoals huisartsen en tandartsen moeten dan ook zoveel mogelijk dichtbij in de eigen buurt beschikbaar zijn. Daarom wil het CDA investeren in de bereikbaarheid van zorglocaties met het openbaar vervoer en de auto. We stimuleren en ondersteunen laagdrempelige zorg in de buurt en kleinschalige ondersteuning in de wijk via wijkteams. Waar nodig helpen we huisartsen bij het vinden van een geschikte locatie om zich te vestigen.
2. Wij vinden het belangrijk dat inwoners eigen regie kunnen voeren over de zorg die zij krijgen. We vinden dan ook dat er keuzevrijheid moet blijven voor het persoonsgebonden budget (pgb) en zorgen dat inwoners goed toegerust worden om hun taken als budgethouder te kunnen uitvoeren.
3. Het CDA is voorstander van een eigen bijdrage voor gemeentelijke ondersteuning naar draagkracht.

6.2. Mantelzorg

Mantelzorg is geen keuze, het overkomt je. Iemand van wie je houdt is ziek en daar zorg je voor. En vaak is mantelzorg ook onderlinge zorg, zorg voor elkaar. Mantelzorgers hebben een zware taak en zijn van onschatbare waarde. Bij de ondersteuning van mantelzorgers moet goed gekeken en geluisterd worden naar de behoeften van verschillende groepen mantelzorgers, zoals werkenden, jongeren, ouderen, mensen met een migratieachtergrond of mantelzorgers van mensen met psychische problematiek.

1. Om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen wil het CDA investeren in vroegtijdige mantelzorgondersteuning en het behouden en verstevigen van respijtzorg.
2. De vindbaarheid en toegankelijkheid van informatie over mantelzorgondersteuning moet worden verbeterd. Zo zijn de Servicepunten XL, waar mensen terecht kunnen voor informatie en ondersteuning, momenteel niet buiten kantoortijden geopend. Het is

wenselijk dat zij ook buiten de huidige openingstijden bereikbaar zijn.

3. Het CDA wil dat mantelzorgers gratis kunnen parkeren bij het huis van degene die zij verzorgen.

6.3. Gezond opgroeien

1. Ieder kind in Den Haag moet gezond op kunnen groeien, ongeacht de wijk of het gezin. De omgeving waarin zij leven heeft hier grote invloed op en daarom wil het CDA deze gezonder maken. Daarom gaan we door het programma 'Gezond en Gelukkig in Den Haag' en de Haagse Preventieaanpak.
2. De CDA heeft zich vanuit het college succesvol hard gemaakt voor het verhogen van de vaccinatiegraad. Dit blijft hard nodig, want we naderen een kritieke grens. Om onze kinderen en ouderen gezond te houden, blijven we hierop inzetten, bijvoorbeeld door te prikken bij de verloskundige en op scholen.
3. We zorgen voor rook- en vapevrije zones rond plekken waar veel kinderen komen, zoals scholen, speeltuinen en sportaccomodaties.

6.4. Jeugdzorg

1. Niet elke klacht vereist professionele jeugdhulp: dit moet beschikbaar zijn en blijven voor die kinderen, jongeren en gezinnen die het echt nodig hebben. Streven van het CDA is om naar de omgeving van het kind te kijken, zowel in het informele veld als het gezin.
2. Het CDA vindt dat kinderen die echt hulp nodig hebben, moeten kunnen rekenen op goede jeugdzorg. Wachtlijsten in de jeugdzorg zijn onaanvaardbaar. Daarom zetten we in op het verkorten van deze wachtlijsten.
3. Voorkomen is altijd beter dan genezen. Het CDA wil meer aandacht voor vroege signalering van problemen en voorkomen dat kinderen in de jeugdzorg belanden. We vergroten het aanbod preventieve jeugdhulp, liefst op plekken waar kinderen in hun veilige en vertrouwde omgeving zijn. Daarbij versterken en intensiveren we de samenwerking met scholen, (sport)verenigingen en maatschappelijke en religieuze organisaties. Deze instellingen staan dicht bij de kinderen en hebben een goed beeld van de situatie. Zodat kinderen die ergens tegenaan lopen niet meteen één op één bij een professional in de jeugdhulp terechtkomen, maar wanneer mogelijk in hun vertrouwde omgeving worden geholpen.
4. We pleiten ervoor om jeugdhulp rondom het gezin te organiseren. Dichtbij huis, aansluitend bij de dagelijkse praktijk van gezinnen.

6.5. Ouderenzorg

1. Ouderen moeten zo lang mogelijk in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen. De gemeente moet hen daarbij ondersteunen. Dit vraagt wat het CDA betreft om een goede woon-zorgvisie waarmee we ook zorgen voor betere doorstroom naar passende seniorenwoningen in de wijk.
2. Ouderen moeten kunnen vertrouwen op goede en betaalbare zorg thuis, voor henzelf en voor de mensen die voor hen zorgen. De zorgverleners zijn ook de mensen die waar nodig een oogje in het zeil kunnen houden en daarmee wat het CDA betreft onmisbaar. Daarom steunen we zorgmedewerkers, zodat zij hun werk goed kunnen blijven doen. Bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat zij makkelijker kunnen parkeren of voorrang krijgen op woonruimte.
3. Huishoudelijke hulp voor ouderen die dat nodig hebben, moet behouden blijven met een inkomensafhankelijke bijdrage. We blijven ons hier sterk voor maken richting het Rijk.
4. Ouderen die niet meer thuis kunnen wonen, moeten kunnen rekenen op goede zorg in een verpleeghuis. Bij voorkeur kleinschalig, vraaggericht, met meer vertrouwen en minder regels voor de zorgprofessional. Daarom zorgen we dat er voldoende plek in de verpleeghuizen is zodat ouderen die dat nodig hebben hier terecht kunnen. En we stimuleren de realisatie van wooncomplexen voor ouderen, bijvoorbeeld met een gemeenschappelijke woonkamer en preventief ingekochte zorg, zodat ouderen langer met elkaar zelfstandig kunnen wonen.
5. Den Haag is een diverse stad met inwoners uit uiteenlopende culturele achtergronden. Uit de ouderenmonitor blijkt dat ongeveer 35% van de Haagse ouderen een migratieachtergrond heeft. Dit vraagt om zorg die beter aansluit bij de culturele context, leefstijl en behoeften van ouderen. Daarom zetten we in op meer cultuursensitieve zorg en stimuleren we de ontwikkeling van verzorgingstehuizen die aansluiten bij een gedeelde achtergrond of identiteit. Dit kan gaan om ethische of religieuze gemeenschappen, maar ook om ouderen die sterk verbonden zijn met een wijk of stadsdeel. Zo zorgen we voor passende zorg, herkenning en een veilige leefomgeving waarin ouderen zich gezien en thuis voelen.

6.6. Welzijn

Dankzij de inzet van het CDA biedt de gemeente steeds vaker meerjarige subsidieregelingen aan, in plaats van subsidies met een looptijd van één jaar. Meerjarige subsidies geven organisaties meer rust, zekerheid en stabiliteit. Het CDA blijft zich hier ook in de toekomst hard voor maken.

1. We blijven inzetten op buurtwerk. Buurtwerkers moeten faciliteren wat vanuit wijken en verenigingen nodig is.

2. De gemeente werkt samen met maatschappelijke dienstverleners om in contact te komen met mensen die zorg en begeleiding nodig hebben. Dit kan onder andere via religieuze organisaties die via huisbezoeken in contact komen met (eenzame) ouderen.
3. In Den Haag zijn 7000 mensen dak- en thuisloos, uitgaande van de ETHOS-telling. Door in te zetten op betere doorstroming op de woningmarkt wil het CDA zoveel mogelijk voorkomen dat mensen dakloos raken. Daarnaast willen we ervoor zorgen dat mensen niet onnodig van loket naar loket moeten door de dienstverlening voor deze groep eenvoudiger te maken. Hulpverleners die op straat met mensen in contact komen en hen daardoor het beste kennen, zijn belangrijk. We zetten de samenwerking met hen voort.

6.7. Mentale gezondheid

1. Bijna de helft van de volwassenen in Nederland geeft aan zich eenzaam te voelen. Dit heeft vaak invloed op hun mentale gezondheid. Het CDA blijft hier aandacht voor vragen en wil investeren in voorlichting, preventie en vroegsignalering bij onder andere jongeren, ouderen en alleenstaanden. We ondersteunen initiatieven uit de samenleving die mensen samenbrengen.
2. De geestelijke gezondheidszorg blijft onder druk staan en dat leidt tot schrijnende situaties. Het CDA hecht veel waarde aan de wijk GGZ-medewerker die zicht houdt op psychisch kwetsbaren. Hiermee kunnen problemen klein gehouden worden. Daarom wil het CDA investeren in het behouden en uitbreiden van het aantal wijk GGZ-medewerkers.
3. Het CDA vindt dat de gemeente de ontwikkeling van burgerinitiatieven zoals het Tejo-huis moet stimuleren. Dit is een locatie waar jongeren binnen kunnen lopen en waar anonimiteit en gratis een luisterend oor en laagdrempelige therapeutische hulp wordt geboden.
4. Het CDA wil investeren in integraal beleid voor suïcidepreventie voor Den Haag, waarbij we samenwerken met onder andere zorginstellingen, jeugdhulp, scholen en verenigingen. Dit is hard nodig, gezien het aantal zelfdodingen.

7. Werken en participeren

Iedere bewoner in Den Haag verdient een actieve plek in onze stad. We willen dat iedereen mee kan doen. Mensen voelen zich namelijk onderdeel van de stad als zij midden in de samenleving staan en daaraan een positieve bijdrage kunnen leveren. Dat versterkt het saamhorigheidsgevoel en geeft zingeving.

In Den Haag is bijna 70% van de bevolking aan het werk. We maken in de stad en regio over de jaren een inhaalslag ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De stad telt helaas ook 16.000 werkzoekenden. Daarnaast ontvangen ruim 22.000 mensen een bijstandsuitkering. We willen mensen positief stimuleren (weer) aan het werk te gaan en hen daar actief bij begeleiden. Tegelijkertijd is er in veel sectoren een structurele krapte waardoor vacatures niet worden ingevuld.

Het CDA mist een langetermijnvisie op hoe we in onze stad ook in de toekomst ons geld verdienen. Daar wil het CDA verandering in brengen. We nemen een voorbeeld aan de economische ontwikkeling van de regio Eindhoven als 'Brainport', waar een hele keten van bedrijven op is ingehaakt. Het CDA denkt hierbij aan Den Haag als stad van 'Vrede, Recht én Veiligheid'. We hebben voor deze ontwikkeling al veel in huis: de Security Delta (HSD), onderwijsinstellingen (zowel in Den Haag als de omgeving) en een veelvoud van internationale instellingen op het gebied van veiligheid. Onze ligging aan zee biedt volop kansen op het gebied van de ontwikkeling van maritieme veiligheid. In tegenstelling tot de 'Brainport' is de veiligheidsbranche heel divers: van theoretisch tot praktisch geschoold. Dit sluit goed aan bij de beroepsbevolking van Den Haag en biedt zo volop gelegenheid onze inwoners aan het werk te krijgen. Hiervoor is het noodzakelijk dat iedereen bereid is te blijven leren en zich aan te passen aan nieuwe omstandigheden: een leven lang ontwikkelen.

Als vanouds ondersteunt het CDA daarnaast de ruggengraat van onze stad: de lokale ondernemers en familiebedrijven. Niet alleen omdat zij onze economie draaiend houden, maar ook vanwege hun onmisbare positie in onze wijken. Zonder een florerend MKB verbleekt de leefbaarheid van onze stad. Het CDA zal er alles aan doen hen te ondersteunen. Arbeidsmigranten zijn daarbij van harte welkom en noodzakelijk, maar uitbuiting en illegale arbeid pakken we hard aan.

7.1. Werken aan de toekomstmotor van onze economie: Innovatief, solidair en circulair

Het CDA kiest voor een toekomstbestendige economie die onze gemeenschappen dient. Daarom zetten wij stevig in op een innovatieve, betrouwbare en in lokale kracht gewortelde economie. Het past bij Den Haag om niet alleen te werken aan een economie die financiële waarde genereert, maar ook de brede welvaart versterkt voor alle lagen in onze samenleving. Daarom zet het CDA in op vernieuwing, samenwerking en circulaire oplossingen. Ondernemers willen vaak wel, en het is belangrijk dat de gemeente inzet op het verminderen van regeldruk, het prioriteren van ruimte voor toekomstbestendige economische activiteiten, en faciliteren van kansrijke innovaties. Op deze manier bouwen wij samen aan een Haagse economie die innovatief, competitief, en circulair is, en geven wij ruimte aan ondernemers om te bouwen aan de toekomstmotor van onze lokale economie.

1. De Security Delta (HSD) is een belangrijke speler in ons digitale innovatielandschap. Met de snelle groei van AI en cyber economie verdienen HSD en hieraan verbonden Haagse ondernemingen stevige inzet vanuit de gemeente. Er gebeurt gelukkig al veel. Het CDA kiest ervoor te investeren in verdere ontwikkeling van HSD en zet zich in voor een volwaardige positie van HSD in het Zuid-Hollandse innovatieve ecosysteem. We kiezen voor vrede, recht én veiligheid. Op veiligheid biedt de nauwere samenwerking tussen HSD en Dutch Innovation Park Zoetermeer kansen, maar ook kan kennis en expertise van HSD ingezet worden om (bedrijven verbonden aan) de Delftse campussen en Leiden BioScience Park te versterken op cyberweerbaarheid.
2. Het CDA wil de beoogde nationale cybercampus naar Den Haag halen. Idealiter vlakbij een hoogwaardig ov-knooppunt. Deze campus biedt dan ruimte aan het Nationaal Cyber Security Centrum en het Digital Trust Center, en kan in samenwerking met het Rijk en de HSD Campus (het nationale innovatiecentrum van het Nederlandse Security Cluster) alle cyber security activiteiten samenbrengen en verder ontwikkelen.
3. Het CDA zet in op de versterking van het Human Capital beleid, waarin we nauw samenwerken met regionale opleidingsinstituten en bedrijfsleven op alle niveaus (Universiteiten, HBO's en MBO's). We willen wetenschap en technologie met elkaar verbinden en zetten in op versterking van het aanbod van (beroeps)opleidingen bijvoorbeeld gericht op IT vaardigheden.
4. De ruimte is schaars, en daarom kiezen wij in deze schaarste voor ons MKB. En in het bijzonder circulaire en technologische maakbedrijven en digitale ondernemingen. Zo kijken wij bijvoorbeeld naar ruimte voor circulaire hubs bij (door)ontwikkeling van bedrijventerreinen en duurzaam hergebruik van materialen in de bouw- en maakindustrie.
5. We investeren komende jaren in een betere fysieke en digitale infrastructuur rondom innovatiehubs en een betere fysieke en digitale binding met innovatiehubs in

buurgemeenten.

6. We focussen op waar wij goed in zijn: we zetten daarom stevig in op ruimte voor samenwerking tussen kennisinstellingen, het lokale MKB en innovatieve startups. We ontwikkelen onze bestaande innovatiehubs door, en starten geen nieuwe hubs of clusters op thema's waar omliggende gemeenten in excelleren.
7. Den Haag, de stad van Vrede en Recht, was een logische plek voor de NAVO-top. Het heeft ook laten zien dat wij dat een dergelijk evenement uitstekend kunnen organiseren. Op het kruisvlak van veiligheid en gastheerschap hebben wij Hospitality Security invulling gegeven. Een goede basis om ons te positioneren als dé stad voor grootschalige internationale evenementen. Het nodigt uit om de internationale zone in Den Haag waar mogelijk verder uit te breiden, uiteraard in samenspraak en rekening houdend met de belangen van omwonenden. Hiervoor is het verbeteren van onze infrastructuur essentieel (zie hoofdstuk mobiliteit en bereikbaarheid).
8. Den Haag is er graag voor de kleine én grote bedrijven en instellingen. Van start-ups tot grote (internationaal opererende) bedrijven, Rijksoverheid en internationale instellingen. Voor al deze partijen en hun werknemers verdienen de voorzieningen in de stad, zoals woningaanbod, parkeergelegenheid, bereikbaarheid, cultureel aanbod, sportvoorzieningen, alle aandacht. Een goed gastheer trekt nieuwe bedrijvigheid aan.
9. Bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen stelt de gemeente zich op als betrouwbare bondgenoot naar zowel inwoners, ondernemers als (inwoners en ondernemers uit) buurgemeenten. We nemen onze verantwoordelijkheid voor lokale uitdagingen en verwachten hetzelfde van buurgemeenten. We vinden het van belang gemeente Westland op hun verantwoordelijkheid voor gastarbeiders in de kassen te blijven wijzen.
10. Door strategisch grondbeleid te voeren waarborgen wij voldoende passende bedrijfsruimte. Hiermee zetten wij gronden en panden slimmer in en dringen we leegstand van zakelijk vastgoed terug. Wij nemen als gemeente de regie door sturing op het omgevingsplan zodat we bedrijven faciliteren die passen bij de gewenste economische groei.
11. Zet The Hague & Partners in om Den Haag als stad voor kwalitatief hoogwaardige activiteiten te promoten en nieuwe internationale bedrijvigheid aan te trekken.

7.2. Lokaal ondernemerschap

Het CDA gelooft in de kracht van het midden- en kleinbedrijf. Lokale ondernemers zijn de motor van de Haagse economie. Ook hebben lokale ondernemers een essentiële rol in de samenleving. De bakker, boekwinkel, bloemenzaak of lunchroom zijn plekken in de wijk waar mensen van allerlei achtergronden en leeftijden elkaar ontmoeten en met elkaar in gesprek raken. Door lokale bedrijvigheid ontstaan maatschappelijke betrokkenheid en samenhang

in onze stad. Het CDA wil dit stimuleren en koesteren. De vele Haagse winkelstraten - van de Theresiastraat, de Reinkenstraat, de Weimarstraat tot aan Scheveningen en 'de Fred' - moeten plekken blijven waar welvaart kan ontstaan en waar mensen graag samenkomen. Daarbij koesteren we met name ook de familiebedrijven. Bedrijven die ondernemen en (duurzame) keuzes maken met de volgende generaties in het achterhoofd.

Ondernemers die mooie initiatieven willen ontplooien, lopen vaak tegen allerlei belemmeringen aan. Een veelgehoorde klacht is dat bedrijven niet kunnen rekenen op een betrouwbare overheid. Het beleid verandert vaak en ondoordachte regels sluiten niet goed aan op de praktijk. Het CDA wil een dienstbare gemeente die met ondernemers meedenkt, oplossingen biedt en belemmeringen wegneemt. Het is daarbij van belang dat gemeente en lokale ondernemers elkaar steeds weer weten te vinden.

1. Het CDA wil dat ondernemers gemakkelijker vergunningen kunnen aanvragen en dat procedures minder tijd en papierwerk kosten. Ook verdient proportionaliteit de aandacht. Nu doen situaties zich voor waarin de vergunningprocedure duurder kan zijn dan de uiteindelijke verbouwingskosten. Dit moet volgens het CDA anders. We breiden de capaciteit uit, waar nodig met inhuur, om de achterstand van de aanvragen weg te werken. Kleine aanvragen met weinig impact keuren we met minder controle goed.
2. Het CDA zet zich in voor een gezond ondernemersklimaat voor de viskraam en de bloemenstal. Wij verhogen de maximale vergunningsduur voor standplaatsen voor de ambulante handel, zodat de duur van een vergunning toereikend is voor de terugverdientijd van de investering.
3. Binnen de gemeente wordt er samen met ondernemers gekeken naar de regeldruk. Welke regels zijn echt nodig om te borgen dat ondernemers veilig, eerlijk en in goede balans met andere belangen te werk gaan? Regels die geen significante meerwaarde hebben worden geschrapt. Hierbij gaat speciale aandacht uit naar de ondersteuning van sociaal ondernemerschap.
4. Het CDA is voor een blijvende ondersteuning van de bedrijfsinvesteringszones (BIZ) in Den Haag. Vooral daar waar de ondernemers in de BIZ'en samenwerken ontstaan mooie initiatieven die de winkelstraat aantrekkelijker maken. Met een gevarieerd aanbod van lokale ondernemingen. Een voorbeeld is de Fahrenheitstraat waar zowel de vereniging van ondernemers als vastgoedeigenaren samen vormgeven aan een gevarieerd winkelaanbod en uitstraling van het winkelgebied. Deze samenwerking willen we ook in de andere winkelgebieden van de stad, zodat er zelf aan branchering kan worden gedaan en de winkelstraat hier zelf verantwoordelijk voor is. Wie weet immers beter wat ze nodig hebben dan de mensen die er dagelijks zijn?

5. Zoals in elke stad, wordt ook in Den Haag continu gebouwd en verbouwd. Dit leidt tot overlast voor ondernemers. Hiervoor is een nadeelcompensatieregeling beschikbaar. In de praktijk werkt deze regeling nog niet goed. Ondernemers ervaren lange doorlooptijden en onduidelijkheid waarom compensatie wel of niet wordt verstrekt. Deze regeling verdient verdere verbetering. Samen met ondernemers wordt deze regeling opnieuw onder de loep genomen om toe te werken naar een duidelijke en eerlijke regeling.
6. Koop lokaal! Den Haag kent talloze kleinschalige en bijzondere ondernemingen met een groot Haags hart. Het zijn bedrijven die stevig geworteld zijn in de Haagse gemeenschap. We willen deze bedrijven onder Haagse inwoners promoten door in een publiek-private samenwerking de website 'Koop Haags' op te zetten. Tegen een kleine vergoeding kunnen bedrijven deelnemen en het eigen aanbod naar voren brengen. Fysiek zichtbaar van 'koop haags' wordt vergroot door in de aangesloten winkels hier aandacht aan te besteden. Ook de gemeente moet met haar inkoopbeleid allereerst kijken naar het Haagse bedrijfsleven en, wanneer oplossingen en expertises lokaal missen, naar de regio. Zo houden we de regionale economie weerbaar.
7. Het CDA Den Haag wil het lokale bedrijfsleven maximaal betrekken bij gemeentelijke opdrachten, ter versterking van de lokale economie en werkgelegenheid. Wij erkennen dat directe voorkeur voor lokale partijen strijdig is met Europees aanbestedingsrecht. Maar binnen de geldende wet- en regelgeving zullen wij het volgende doen om lokaal ondernemerschap te stimuleren:
 - a. Maximale toepassing van Social Return on Investment (SROI)-clausules om werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en de inzet van lokale sociale ondernemingen te stimuleren.
 - b. Actieve opdeling van grotere aanbestedingen in kleinere percelen (lots), zodat het MKB in Den Haag en de regio beter in staat is om mee te dingen.
 - c. Focus op kwaliteit, innovatie en duurzaamheid in aanbestedingen, in plaats van uitsluitend op de laagste prijs, om de kansen voor lokaal gespecialiseerd aanbod te vergroten.
 - d. Verbetering van de communicatie en toegankelijkheid van aanbestedingstrajecten voor lokale ondernemers, via gerichte informatie en marktconsultaties.
 - e. Actief lobbyen bij het Rijk en de EU voor aanpassing van aanbestedingsregels die meer ruimte bieden voor maatschappelijke waarde en lokale verankering.

7.3. Arbeidsmigranten

Arbeidsmigranten zijn op grote schaal actief in sectoren als de glastuinbouw, logistiek en

horeca. Den Haag telt naar schatting 50.000 arbeidsmigranten. Voor veel sectoren zijn immigranten van groot economisch belang. Maar het brengt ook uitdagingen mee. Slechte huisvesting, dakloosheid, onzekere woon- en arbeidscontracten, uitbuiting en slechte betaling zijn aan de orde van de dag. Dit is een uitdaging die de gemeentegrens over gaat. Huidige maatregelen moeten worden versterkt.

1. Er moet meer worden gecontroleerd op uitzendbureaus. We wachten niet op landelijk beleid maar grijpen in daar waar de mogelijkheden liggen. Malafide uitzendbureaus faciliteren illegale arbeid, mensenhandel en uitbuiting van de mensen. Het CDA tolereert geen enkele vorm van arbeidsuitbuiting en wil malafide uitzendbureaus met maximale gemeentelijke bevoegdheden aanpakken. Hoewel de directe controle op uitzendbureaus en illegale arbeid primair bij de Inspectie SZW en het Openbaar Ministerie ligt, zullen wij als gemeente proactief al onze middelen inzetten om deze misstanden te bestrijden.
2. Versterking van de Haagse Pandbrigade en handhaving van de Wet goed verhuurderschap. Hiermee willen we de vaak mensonterende huisvesting, direct gekoppeld aan uitbuiting, keihard aanpakken. We breiden de capaciteit uit om huisvesting controles uit te voeren en geven als specifieke opdracht mee dat de belangrijkste handhavingstaak ligt bij het signaleren van overbewoning en andere daaraan gerelateerde problematiek.
3. Actieve voorlichting en een laagdrempelig meldpunt voor arbeidsmigranten over hun rechten en waar zij misstanden kunnen melden, ook mobiel in de wijken. Het CDA steunt initiatieven hiertoe zoals van het Juridisch Loket.
4. De Wet goed verhuurderschap biedt handvatten om gevallen van uitbuiting actief op te sporen en aan te pakken. Dit helpt de arbeidsmigranten en ook de woonomgeving. Het meldpunt gaat zich actief richten op het informeren van arbeidsmigranten om misstanden te melden
5. Het CDA is tegen verkamering voor arbeidsmigranten, splitsing in wijken waar de woondruk al hoog ligt en locaties die zich hier niet goed voor lenen. Onderhuur hoeft op zichzelf geen probleem te vormen als het hospitaverhuur betreft. Wel als dat op illegale wijze gebeurt of gepaard gaat met overbewoning en daarmee vaak samenhangende mensonterende omstandigheden.
6. We intensiveren de bedrijfscontroles gericht op signalering van arbeidsuitbuiting. We gaan naar de wijken met arbeidsmigranten toe met mobiele informatiepunten en ondersteunen hen bij vragen omtrent huisvesting, werkomstandigheden en de route naar werk of naar land van herkomst bij werkloosheid. Zo kunnen problemen vroeger gesignaleerd worden.
7. We gaan streng handhaven op geluids- en parkeeroverlast op bekende ophaal- en terugbrengpunten waar arbeidsmigranten zich verzamelen.

7.4. Een leven lang ontwikkelen

De Haagse arbeidsmarkt staat onder druk. In veel sectoren is sprake van structurele krapte en een mismatch tussen vraag en aanbod van arbeid. Tegelijkertijd is er onbenut arbeidspotentieel: mensen die willen werken, maar niet aansluiten bij de banen van nu. Bouw en techniek, ICT, zorg en welzijn en onderwijs, openbaar bestuur en veiligheid springen er wat betreft krapte uit. Blijvende sturing op aansluiting van onderwijs, arbeidsmarkt en bedrijfsleven is cruciaal.

Twee programma's die hieraan bijdragen zijn het scholingsfonds "Haaglanden leert door" en de opening van 6 locaties Werkcentrum Haaglanden. Het CDA wil deze programma's verder versterken en ontwikkelen.

De gemeente Den Haag is onderdeel van de Human Capital Agenda 2025-2030 voor de provincie Zuid-Holland. Zuid-Holland wil koploper worden op Leven Lang Ontwikkelen, met de meest veerkrachtige arbeidsmarkt van Nederland en een effectieve oplossing voor structurele personeelstekorten. Wij zetten in Den Haag in op:

1. Uitbouwen van het aantal leer-werktrajecten door (MBO) studenten, bedrijven en onderwijsinstellingen samen te brengen.
2. Vergroten van de arbeidsproductiviteit door digitalisering, innovatie en hybride werken blijvend te agenderen.

7.5. Iedereen aan het werk

Het aantal Hagenaars in de bijstand neemt de afgelopen jaren af. Het bedraagt momenteel circa 22.000 inwoners. De groep langdurig uitkeringsgerechtigden blijft daarin onevenredig groot. Het betreft vooral maar niet alleen mensen ouder dan 55 jaar. Actie blijft nodig.

Het streven is het aantal uitkeringsgerechtigden terug te brengen en daarbij nieuwe uitkeringsgerechtigden zo snel mogelijk naar werk te begeleiden (re-integratietrajecten).

Wanneer mensen langere tijd buiten het werkveld staan, wordt toetreding steeds lastiger. We nemen de volgende stappen.

1. We brengen alle reeds beschikbare initiatieven samen. In die samenwerking worden de initiatieven geëvalueerd en worden overlap en tekortkomingen in kaart gebracht. Het wordt een zichtbare plek waar Hagenaars in de bijstand terecht kunnen voor overzicht van de mogelijkheden, of dat nu directe inzetbaarheid in betaald- of vrijwilligerswerk is, dan wel het bieden van opleidingsmogelijkheden om de stap naar passend werk te zetten.
2. Ervaring leert dat Stip banen niet altijd de oplossing zijn om uitkeringsgerechtigden naar betaald werk te begeleiden. Het streven van doorstroom wordt bijvoorbeeld wel in de zorgsector bereikt, maar in andere sectoren is die overgang lastiger. Daarom willen

we meer sectorfocus aanbrengen zodat we de kansen die er zijn goed benutten. In aanvulling daarop willen we meer banen creëren voor combinatiefunctionarissen. Zij vervullen belangrijke gemeentelijke taken bij (sport)verenigingen en verzorgingshuizen en zijn in dienst van de gemeente.

3. Het CDA staat positief tegenover de medio 2025 gestarte Haagse Sociale Impact Coalitie bestaande uit Den Haag Werkt, Social Club Den Haag, Social Impact Fonds Den Haag en Thrive Institute. Deze coalitie versterkt de inzet op Sociaal Ondernemen als belangrijk instrument om mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie aan het werk te krijgen, niet vanuit subsidies maar vanuit ondernemerschap.
4. We zorgen dat mensen die langdurig in de bijstand zitten gezien en gehoord worden door de gemeente en dat zij een duidelijk contactpersoon hebben. Door blijvende actieve benadering kunnen we hen beter ondersteunen door inzicht te geven in mogelijkheden en hen waar mogelijk te begeleiden naar werk. We verwachten van de uitkeringsgerechtigde een maatschappelijke bijdrage, dat kan betaald- of vrijwillig. We zetten actief in op het bij elkaar blijven brengen van de bijstandsgerechtigden met het werkcentrum Haaglanden onder andere door het regelmatig blijven organiseren van banenmarkten.
5. Wij willen een maatschappelijke dienstplicht voor mensen die kunnen werken zodat zij zich breder kunnen oriënteren en met anderen in contact kunnen komen, met behoud van uitkering.

7.6. Toerisme & Congressen – Focus op kwaliteit, waarde en internationale uitstraling

Den Haag is een stad met een unieke internationale reputatie. Onze positie als stad van vrede, recht en regering, onze historische binnenstad en onze ligging aan zee maken ons aantrekkelijk voor bezoekers van over de hele wereld. Toch benutten we deze kracht nog onvoldoende. Het CDA wil daarom toerisme en congressen veel meer richten op kwaliteit. Niet op méér toeristen, maar op toeristen die meer waarde toevoegen aan onze lokale economie. Daarbij focussen we nadrukkelijk op bezoekersmarkten zoals de Verenigde Staten en Azië, waar de bestedingen per bezoeker hoger zijn.

The Hague & Partners speelt hierin een belangrijke rol. We willen dat zij Den Haag sterker en gericht internationaal promoten en actief samenwerken met reisorganisaties en luchtvaartmaatschappijen. Maar promotie alleen is niet genoeg: het toeristische aanbod moet meegroeien met deze ambitie. Dat betekent dat ons museale aanbod verder wordt versterkt en internationaler kan worden gepresenteerd. Daarnaast benutten we onze geschiedenis als Koninklijke Hofstad beter, bijvoorbeeld door een nieuw koningshuis-museum en een zichtbaardere presentatie van ons koninklijk erfgoed.

Ook het winkel- en horeca-aanbod moet aansluiten op wat kwaliteitstoeristen zoeken. Door meer variatie, internationale bekendheid en hoogwaardige voorzieningen blijven bezoekers langer, besteden zij meer en profiteren ondernemers in de hele stad. Onze ligging aan zee biedt kansen die steden als Amsterdam en Rotterdam niet hebben. Daarom wil het CDA meer toonaangevende evenementen en festivals naar Den Haag halen, zowel op het Malieveld als aan het strand. Zo benutten we onze kustlijn als onderscheidende kracht en versterken we de concurrentiekracht van onze stad.

1. Congressen zijn een economische motor. Zij zorgen voor hoogwaardige bestedingen en internationale verbindingen. Het CDA wil daarom dat het World Forum wordt doorontwikkeld en toekomstbestendig blijft voor grotere congressen. Ook andere locaties, zoals de Fokker Terminal, moeten optimaal worden ingezet. Deze ambities vragen om nauwe samenwerking met ondernemers en branches die hiervan profiteren. De gemeente jaagt aan en ondersteunt, maar investeringen komen vooral vanuit de markt. Zo versterken we onze economie, creëren we banen en zorgen we ervoor dat Den Haag internationaal blijft meespelen op het hoogste niveau.
2. Versterking van ons museale aanbod en een internationalere profilering ervan. Een sterker Koninklijke Hofstad-profiel, bijvoorbeeld met een koningshuis-museum en zichtbaarder koninklijk erfgoed in de stad.
3. Een aantrekkelijker en gevarieerder winkelaanbod in de binnenstad, met ruimte voor internationale merken en warenhuizen. En een horeca-aanbod dat aansluit op internationale verwachtingen en hoogwaardige bezoekers langer in de stad houdt.

7.7. Kuststrook: Scheveningen en Kijkduin

Scheveningen en Kijkduin blijven één van de belangrijkste toeristische trekpleisters van Den Haag en van Nederland. Om deze positie te behouden en verder te versterken, moeten we blijven investeren in de kwaliteit van onze kust. Kijkduin is afgelopen jaren veranderd en opgeknapt. We blijven investeren in de promotie van Kijkduin als familiebadplaats. Op Scheveningen is de herontwikkeling van de Pier in combinatie met het opknappen van de Palace Promenade daarbij cruciaal. Eventuele belemmeringen die dit proces vertragen, moeten we vroegtijdig signaleren en in samenwerking met alle betrokken partijen proactief oplossen. De vernieuwing van de boulevard laat zien dat we als stad al mooie stappen hebben gezet. Maar Den Haag verdient een Scheveningen dat jaarrond aantrekkelijk en gastvrij is.

Dat betekent dat vastgoedeigenaren investeren in hun panden en de kwaliteit van hun vastgoed, terwijl de gemeente zorgt voor een hoogwaardige, goed ingerichte buitenruimte. Denk bijvoorbeeld aan het verbeteren en verfraaien van de omgeving rondom het Kurhaus en de Palace Promenade, zodat dit gebied een onderscheidende en uitnodigende entree vormt die past bij onze internationale badplaats.

1. We gaan door met het actieplan Kust Gezond.
2. Het strand maakt Den Haag uniek, als stad aan zee. We willen levendigheid zoals strandtenten en concepten zoals strandhuisjes behouden. Het CDA wil dat een vooraf bepaald aantal strandtenten verspreid over de gehele kustlijn van de stad jaarrond geëxploiteerd mag worden.
3. Op het strand moet ruimte blijven voor zowel rust en natuur als recreatie, horeca, sport en evenementen. Dit doen we door in de strandvisie gericht plaats te maken voor deze functies. Grote evenementen zoals Live on the Beach of sportevenementen blijven we faciliteren op het evenementenstrand en het sportstrand.
4. We zetten ook in op betere bereikbaarheid van de kuststrook, onder andere door het verlengen van de beschikbaarheid van het openbaar vervoer in goed overleg met vervoerders.

8. Onderwijs

Iedereen in Den Haag moet een leven lang kunnen leren. Een gelijke start aan de basisschool voor alle kinderen is daarom belangrijk. Net zo belangrijk is een soepele overgang naar het voortgezet onderwijs en aansluitend onderwijs voor daarna in het praktijk-, beroeps- en wetenschappelijk onderwijs. Dit onderwijs moet wat ons betreft aansluiten bij het profiel van Den Haag als stad van Vrede, Recht en Veiligheid. Ook op latere leeftijd blijft leren belangrijk, bijvoorbeeld door bij- of omscholing of het leren van de Nederlandse taal. Het CDA heeft de afgelopen jaren werk gemaakt van toegankelijk onderwijs en goede huisvesting van zowel onderwijsinstellingen als studenten. Hier gaan we mee door.

8.1. Aanbod

1. Afgelopen jaren heeft de CDA-wethouder in het College ingezet op toegankelijke voorschoolse opvang. Het CDA wil zich ook de komende jaren blijven inzetten voor het gratis en drempelloos beschikbaar stellen van voorschoolse opvang voor kinderen uit gezinnen waar dit nodig is. Dit draagt bij aan een eerlijkere start van de schoolcarrière.
2. Om goed mee te kunnen doen met de maatschappij is het essentieel om de Nederlandse taal goed te beheersen. CDA wil daarom dat er zowel op school als daarnaast voldoende aandacht is voor het leren van de Nederlandse taal.
3. Het CDA wil dat het mbo- en het hoger onderwijs in Den Haag aansluit op ons profiel als stad van Vrede, Recht en Veiligheid. Als gemeente moeten we onze inzet hierop aanpassen. Den Haag heeft hiervoor studenten vanuit alle perspectieven nodig. Daarom zorgen we er samen met onderwijsinstellingen voor dat er hiervoor voldoende aanbod is aan goed praktijk-, beroeps- en wetenschappelijk onderwijs gericht op bestuur, justitie en veiligheid. Er moet ook aandacht zijn voor een goede doorstroming naar andere vormen van onderwijs en naar de arbeidsmarkt. En ook na je opleiding moet je je in Den Haag je leven lang kunnen blijven ontwikkelen.

8.2. Huisvesting

1. In heel Nederland zijn veel schoolgebouwen aan een renovatie toe. De beschikbare middelen hiervoor zijn echter beperkt. Den Haag heeft een goed integraal huisvestingsplan voor scholen. Haagse scholen hebben relatief veel nieuwbouw. Toch zijn er ook gebouwen waar renovatie noodzakelijk is om het gehele jaar fatsoenlijk onderwijs te kunnen geven. Het CDA vindt het noodzakelijk om de huisvesting van scholen op orde te hebben.

8.3. Ontwikkeling

1. Het CDA wil de vorming van Integrale Kindcentra ("IKC") bevorderen. Wanneer maatschappelijke organisaties zoals voorschool en school, kinderopvang en jeugdzorg zich onder één dak bevinden, draagt dit bij aan een doorlopende ontwikkeling van kinderen en maakt dit benodigde ondersteuning toegankelijker. In de vorming van IKC ligt bovendien een belangrijke oplossing in de problematiek van personeelstekorten doordat met integrale samenwerking van verschillende organisaties personeel slim ingezet en gedeeld kan worden.
2. Het CDA wil dat Den Haag zich verder ontwikkelt tot een volwaardige studentenstad. Dit doen we door te zorgen voor voldoende passende woonruimte en faciliteiten voor studentenhuysvesting en het ondersteunen van een sterk verenigingsleven. Dit geldt voor mbo-, hbo- en universitaire studenten. Op die manier kunnen studenten aarden in onze stad en wordt Den Haag niet een stad waar zij tijdelijk verblijven of wonen, maar een stad voor het leven.

9. Bereikbaarheid en mobiliteit

De ligging van onze stad is prachtig: in het westen aan zee en omgeven door natuurgebieden. Deze ligging heeft echter grote gevolgen voor onze bereikbaarheid. Den Haag slibt dicht. Bovendien is Den Haag een stad vol verschillende wijken met verschillende leefstijlen. In sommige buurten wonen grotere gezinnen die voor werk, zorg en familiebezoek afhankelijk zijn van één of meerdere auto's. In andere wijken kiezen bewoners juist bewust voor de fiets, het openbaar vervoer of deelmobiliteit, waardoor daar ruimte ontstaat voor meer groen, veilige stoepen en een fijnere verblijfsomgeving. Al die keuzes zijn waardevol én logisch. Mobiliteitsbeleid moet niet uitgaan van een uniforme stad, maar beginnen bij de werkelijke mobiliteitsbehoefte van inwoners in elke wijk.

De huidige infrastructuur sluit echter niet aan bij die verschillen. Met name het westen en zuiden van de stad zijn slecht bereikbaar. Dat zorgt dagelijks voor frustratie bij bewoners, zet druk op de leefbaarheid en tast ook het internationale vestigingsklimaat aan. Een stad met grote ambities kan zich geen slechte bereikbaarheid veroorloven.

Onze ambitie gaat verder dan alleen het hier en nu. We werken aan een langjarige mobiliteitsvisie waarmee de stad stap voor stap beter wordt ontsloten en toekomstbestendig wordt gemaakt. Dat kunnen we niet alleen. De steun van het Rijk en de provincie is daarbij noodzakelijk. Te lang hebben we ons in Den Haag neergelegd bij de status quo, terwijl in Amsterdam de Noord-Zuidlijn er inmiddels ligt en in Rotterdam de A16 is doorgetrokken. We realiseren ons dat dit een traject is van de lange adem en dat we dit niet alleen kunnen. Tegelijkertijd moeten bewoners ook nú vooruit kunnen. Daarom investeren we in het verbeteren van bestaande routes, veilige fietspaden, toegankelijke stoepen en een betrouwbaar en snel openbaar vervoer dat mensen daadwerkelijk kan verleiden om het te gebruiken. Ook automobilisten moeten van die verbeteringen profiteren: wie met de auto op pad gaat, moet niet onnodig stilstaan.

Ten slotte maakt het CDA zich hard voor veiligheid en fatsoen op onze wegen. In 2024 waren in Den Haag ruim 5.000 verkeersongevallen. Daarvan is zo'n driekwart voetganger of fietser. Het CDA wil dit aantal ongevallen fors terugbrengen. Daarnaast moeten jong en oud zich ook veilig voelen op de weg.

9.1. Een bereikbare stad

Het CDA wil dat Den Haag beter toegankelijk en veiliger wordt. Dat doen we op drie manieren:

1. Het CDA wil een mobiliteitsvisie die onze stad ook voor toekomstige generaties bereikbaar houdt. Zowel voor de auto, fiets als het openbaar vervoer.
2. We nemen maatregelen om bestaande verkeersverbindingen te verbeteren voor auto's, openbaar vervoer, fietsers en voetgangers.
3. Het verbeteren van de veiligheid en fatsoen op onze wegen, onder andere door een halt toe te roepen aan de overlast van fatbikes en opgevoerde scooters.

9.2. Mobiliteitsvisie

1. Den Haag is een fietsstad. Fietsen is niet alleen gezond, het vermindert ook de druk op onze autowegen en het openbaar vervoer. Het CDA zet daarom maximaal in op goede en veilige fietspaden en randvoorwaarden om fietsgebruik te stimuleren, zoals voldoende stallingen. We kiezen voor een betere doorstroming van fietsers door middel van voorrangspaden en verkeerslichten. Waar dit qua doorstroming kan, zetten we in op meer snelfietsroutes.
2. Het CDA wil de noord- en zuidkant van Den Haag beter met elkaar verbinden. Dit leidt tot een aanzienlijke verbetering van de bereikbaarheid van het westelijke deel van de stad en ontlast de huidige routes die nu dwars door de stad lopen. Daarom zetten we in op een verbinding tussen het Telderstracé en de S200 ter hoogte van de Lozerlaan. Het doel is het ontsluiten van de westkant van de stad en het verminderen van verkeersdruk op de doorgaande wegen. In overleg met Rijk, provincie en gemeente wordt onderzocht hoe deze verbinding het beste kan worden vormgegeven en gefinancierd, bijvoorbeeld via ondertunneling of verdieping.
3. Als internationale stad van Vrede en Recht verdient Den Haag directe aansluitingen op het Europese spoor netwerk. Het CDA Den Haag zal onverminderd en strategisch lobbyen bij het Rijk, ProRail en internationale spoorwegmaatschappijen om directe Thalys, Eurostar- en ICE-verbindingen vanuit Den Haag Centraal te realiseren. We zullen de economische en diplomatieke meerwaarde van een dergelijke verbinding benadrukken en de stad positioneren als een logische hub voor internationaal treinverkeer, ter versterking van onze internationale bereikbaarheid en het vestigingsklimaat.
4. Het CDA erkent de cruciale rol van goed openbaar vervoer voor de bereikbaarheid en leefbaarheid van onze stad. Hoewel de realisatie van grootschalige infrastructuurprojecten zoals nieuwe tramlijnen een regionale en nationale verantwoordelijkheid is, zal het CDA actief pleiten bij en samenwerken met de Metropoolregio Rotterdam Den Haag, de provincie en het Rijk voor de aanleg van nieuwe, hoogwaardige tramverbindingen. We zullen in onze ruimtelijke plannen de

noodzakelijke corridors reserveren en de lokale behoeften voor specifieke trajecten (zoals een tramlijn in Zuid-West haaks op de kust, met aansluiting op station Moerwijk en HS en een betere verbinding met het Westland) onophoudelijk agenderen.

5. Een snelle en betrouwbare verbinding met Rotterdam The Hague Airport is van groot belang voor zowel onze inwoners als de bedrijvigheid in de regio. Het CDA zal zich actief inzetten binnen de Metropoolregio Rotterdam Den Haag en met vervoerders om de realisatie van een efficiënte OV-verbinding met de luchthaven te versnellen. We zullen alle mogelijke opties kritisch onderzoeken (bijvoorbeeld via OV en deelmobiliteit), de samenwerking met buurgemeenten versterken en faciliteren waar nodig om deze cruciale schakel in onze regionale mobiliteit op orde te brengen.
6. We zien een onbenutte mogelijkheid over water, waarbij de Binckhorst direct kan worden aangesloten op Station HS en de Haagse Hogeschool. We verkennen met de Metropoolregio en de HTM de mogelijkheden om als proef een OV-verbinding op te zetten.

9.3. Den Haag nú vooruit: bestaande verkeersverbindingen verbeteren

1. We bespoedigen al in voorbereiding zijnde projecten aan de hoofdontsluitingswegen rond de stad, zoals in Zuid-West met de ongelijkvloerse kruisingen Lozerlaan/Erasmusweg en het Hildebrandplein.
2. In de regio zijn we blij met de ongelijkvloerse kruising in de Provinciale weg N211 en de N222 bij Den Haag Zuid. Voor de verbetering van de leefomgeving en mobiliteit steunen wij het initiatief voor de Huygenstunnel om bij Voorburg de A12 en het spoor op termijn ondergronds te brengen.
3. Het CDA ondersteunt de plannen voor de Vlietlijn. Door de aanleg van de Vlietlijn wordt de Binckhorst een volwaardig onderdeel van de Haagse regio.
4. We breiden het aantal gezichtsbepalende Top-haltes voor de tram uit. Dit zijn haltes bij gezichtsbepalende bezienswaardigheden. We denken hierbij bijvoorbeeld aan Scheveningen Kurhaus, Vredespaleis, Worldforum, Madurodam en de Haagse Markt.

9.4. Veiligheid en fatsoen op de weg

1. Opgevoerde fatbikes en andere opgevoerde voertuigen zijn een gevaar op de weg. Bovendien is het rijgedrag van de bestuurders vaak asociaal en gevaarlijk. Het verbieden van de fatbike zelf is juridisch lastig. Het CDA zet daarom maximaal in op het handhaven van al bestaande regels door verkeersovertredingen te beboeten en de pakkans te vergroten. Op grond van artikel 5 en 5a van de Wegenverkeerswet is het immers nu al verboden je voertuig op te voeren, geen verlichting te hebben of je zo te gedragen dat er gevaar op de weg wordt veroorzaakt. Een deel van de uitbreiding van de BOA's wordt daarom gebruikt voor een fatbikebrigade. Deze brigade krijgt

als speciale taak verkeersdeelnemers aan te pakken die onze fietspaden en stoepen onveilig maken.

2. Het aantal “fuikcontroles” waarbij van alle passerende voertuigen op onze fietspaden de maximumsnelheid wordt gemeten wordt vergroot.
3. In woonstraten pleiten wij voor een veilige snelheid van 30 km/u met een prioriteit voor verblijven, wandelen en fietsen. Voor doorgaande en wijkverbindende wegen blijft dit 50 km/u.
4. Voor de verbetering van de verkeersveiligheid wordt bij delen van een aantal doorgaande- en hoofdwegen zoals de Kijkduinsestraat (S-200), Van Alkemadelaan, Vaillantlaan (S-100) en de Zwolsestraat parkeren gescheiden van doorgaand verkeer. Waar dit te combineren is met de doorstroming worden tweebaanswegen teruggebracht naar eenbaanswegen gescheiden door een groenstrook. Om de doorstroming te behouden worden kruisingen verbeterd.
5. Het is wachten tot het een keer gruwelijk fout gaat op het “zoek-het-maar-uit-kruispunt” hoek Kalvermarkt/Spui. Trams, taxi's, fietsers en voetgangers: alles gaat hier dwars door elkaar. Dit kruispunt wordt met voorrang aangepakt.
6. Het CDA investeert in reizen met het OV voor minder validen. Op dit moment zijn er nog stations en haltes die onvoldoende toegankelijk zijn voor minder validen. Ook nemen we onoverzichtelijke beperkingen weg, zoals zebrapaden die niet doorlopen over het fietspad.
7. We kiezen voor een betere doorstroming van fietsers door middel van voorrangspaden en stoplichten. We bekijken per locatie waar dit gaat om te voorkomen dat het autoverkeer tot stilstand komt.
8. We zetten in op veilige fietsroutes voor gezinnen en kinderen rondom scholen en sportverenigingen. Waar dit qua doorstroming kan, zetten we in op meer snelfietsroutes.

9.5. Parkeren

1. Betaald parkeren wordt alleen ingevoerd of uitgebreid als er ook meer parkeerplekken komen. Waar bouwkundig en financieel mogelijk is, kiezen we voor grootschalige parkeervoorzieningen onder de grond.
2. Bij nieuwbouw houden we expliciet rekening met voldoende parkeergelegenheid. Dit is expliciet onderdeel van het vereiste voorzieningenniveau.
3. We evalueren de parkeernormen op de Binckhorst. Als autoluw ambities anders uitpakken en er geen redelijk alternatief is van het OV, moet er worden ingezet op realistische bijstelling van de woningambities en het realiseren van tijdelijke en ondergrondse parkeergarages.
4. We onderzoeken de mogelijkheden voor een gemeentelijk parkeerbedrijf in

ontwikkelgebieden zoals Zuidwest en de Binckhorst.

5. We willen commerciële parkeergarages beter benutten ten behoeve van vergunninghouders uit de buurt voor redelijke tarieven. Vaak zijn er honderden plekken in commerciële parkeergarages vrij. Hierover gaan we in gesprek met commerciële partijen. Als stok achter de deur wordt gekeken of hierover afspraken kunnen worden gemaakt in de onderhandeling over concessies.
6. In alle wijken moeten voldoende laadpalen beschikbaar zijn voor het opladen van een groeiende hoeveelheid elektrische auto's. We onderzoeken het gebruik van extra snellaadstations of laadtegels voor fietsen, met name in wijken waar al een tekort aan parkeerplekken is.
7. Er komen extra bewaakte en goed toegankelijke fietsenstallingen, onder andere bij grote OV-knooppunten. Deze komen zowel bij NS stations (Laan van NOI, Ypenburg en Moerwijk) als bij de belangrijkste 'wijkhaltes' van het OV. Hierdoor wordt de fiets een integraal onderdeel van duurzaam vervoer in Den Haag. We kijken daarnaast naar drukke plekken in Den Haag met te weinig ruimte voor het parkeren van je fiets, zoals in het Centrum, bij winkelgebieden en de kust.

10. Sport, recreatie en cultuur

10.1. Sport en recreatie

Sport is een belangrijk bindmiddel voor de samenleving. Het zorgt voor laagdrempelige ontmoeting, leert je omgaan met tegenslagen en bewegen is essentieel voor onze gezondheid. En sport zorgt ervoor dat mensen zich onderdeel voelen van de samenleving.

Mede dankzij het CDA is Den Haag een stad waarin je volop kunt bewegen en sporten. En we willen dat dit zo blijft. Het CDA droeg bij aan de verdere ontwikkeling van de Sportcampus in het Zuiderpark en de bouw van het Beachstadion en haalden topsportevenementen zoals de Tour de Femmes en de NIBC Tour of Holland naar Den Haag.

Het CDA is trots op het vitale verenigingsleven in de stad. Daarom investeerden we in het aanpassen en uitbreiden van sportaccommodaties zoals de sporthal in Loosduinen, zorgden we voor meer kunstgras waardoor verenigingen hier vaker gebruik van kunnen maken, brachten we de wachtlijsten voor zwemlessen terug naar het niveau van voor de coronapandemie en zorgden we voor meer, veiligere en beter toegankelijke speeltuinen.

1. Sportaccommodaties moeten meegroeien met de stad. Het CDA heeft zich de afgelopen jaren ingezet voor goede sportaccommodaties en ruimte voor verenigingen. Hier gaan we mee door: we investeren in sportfaciliteiten en -verenigingen door de komende vier jaar nieuwe kunstgrasvelden, sporthallen en zwembaden te realiseren. Ook onderzoeken we de mogelijkheden voor het ontwikkelen van multifunctionele sportparken in samenwerking met private partijen.
2. We zetten zoveel mogelijk in op multifunctioneel gebruik van sportfaciliteiten. Dit doen we voor alle sporten: van voetbal en hockey tot vechtsporten, fitness, strandsporten en buiten sporten in groepsverband. Optimalisatie van gebruik van sportaccommodaties kan hier een belangrijke rol in spelen en de gemeente moet hier wat ons betreft dan ook op sturen. Ook scoutinggroepen nemen we hierin mee.
3. Sport brengt mensen samen en draagt bij aan het welzijn en de leefbaarheid in wijken. We vinden het dan ook belangrijk dat sport en recreatie voor iedereen dichtbij en bereikbaar is. We hebben daarom aandacht voor een goede bereikbaarheid van sportaccommodaties overal in de stad.
4. Het CDA wil dat onze stad uitnodigt om te lopen, fietsen en sporten. Daarom maken we de buitenruimte beweegvriendelijk. We investeren in hardlooproutes en snelfietsroutes en zorgen voor mooie, ruime en groene openbare plekken waar zowel kinderen als volwassenen kunnen spelen en sporten.
5. Dankzij het CDA zijn de afgelopen periode 400 extra speeltuinen gerealiseerd in onze stad. We vinden het belangrijk dat we in blijven zetten op onderhoud. Ook

houden we aandacht voor Samenspeelplekken waar kinderen met een beperking met andere kinderen samen kunnen spelen. Dit doen we door het realiseren van extra samenspeelplekken bij bestaande speeltuinen en door ervoor te zorgen dat deze plekken vaker worden gevonden en gebruikt. We behouden het structurele budget dat beschikbaar is voor het opknappen van bestaande speeltuinen en realiseren van nieuwe speeltuinen. We vinden het daarbij belangrijk dat er regelmatig wordt geëvalueerd of faciliteiten voldoen aan de behoeften van verschillende groepen en dat er waar nodig aanpassingen worden gedaan.

6. In een stad als Den Haag met zee en water vinden we het belangrijk dat kinderen vanaf jonge leeftijd leren zwemmen. Ook kinderen waarbij dit van thuis uit niet vanzelfsprekend is. Daarom blijven we investeren in schoolzwemmen voor scholen waar dit nodig is. Dankzij het CDA zijn de wachtlijsten voor zwemlessen de afgelopen jaren teruggebracht. Het CDA vindt het belangrijk dat er bij zwemmen ook aandacht is voor veilig zwemmen in zee. We investeren daarnaast in zwemlessen voor nieuwkomers.
7. Het CDA vindt het belangrijk dat alle kinderen en jongeren in de stad kunnen sporten, ook kinderen uit gezinnen die lidmaatschapsgeld of sportmaterialen niet kunnen betalen. Mede door het CDA is de Ooievaarspas afgelopen periode uitgebreid en dit willen we behouden.
8. Het CDA zet zich al jaren in voor topsport aan zee, zoals zeilen en beachvolleybal. Mede dankzij het CDA is een tijdelijk Beachstadion gerealiseerd, dat wat ons betreft permanent wordt. Ook blijven we inzetten op de ondersteuning van Haagse sportverenigingen via de regeling Combinatiefuncties voor topsport- en talentontwikkeling.
9. We willen dat Den Haagtopsportevenementen naar de stad blijft halen, zoals de Tour de France en het WK Hockey. Side events bij topsportevenementen zijn cruciaal om de sportdeelname te verhogen, zeker in wijken waar minder wordt bewogen.
10. Sport moet voor iedereen toegankelijk zijn, ook voor mensen met een beperking. Sportaccommodaties moeten ook voor deze groep beschikbaar zijn. Daarom behouden we het Beweegloket. In navolging van het eerdere succes hiervan laten we de Special Olympics weer plaatsvinden in het ADO Stadion.
11. Voor nieuwe inwoners zijn sportverenigingen een goede manier om kennis te maken met de stad en haar inwoners: daarom geven we alle nieuwe Hagenaren en Hagenezen een strippenkaart waarmee ze kennis kunnen maken met verschillende sporten.
12. Voor studenten is sporten een belangrijke manier een band met Den Haag op te bouwen, goed in je vel te zitten en mentale weerbaarheid te vergroten. Daarom blijven we ons er sterk voor maken dat alle studenten in onze stad gebruik kunnen maken van sportfaciliteiten.

13. We blijven inzetten op buurtsportcoaches. Wat het CDA betreft moeten zij aanvullend en ondersteunend op verenigingen werken, zonder menskracht weg te nemen bij deze verenigingen. In wijken waar het stimuleren van sporten extra noodzakelijk is, moeten buurtsportcoaches meer middelen hebben om inwoners aan het sporten te krijgen.
14. Iedereen moet in Den Haag veilig kunnen sporten. Daarom hebben we aandacht voor veiligheid in de sport. We willen door verenigingen te ondersteunen agressie op het veld en langs de lijnen tegengaan en zo zorgen voor een veilige cultuur binnen de vereniging. We helpen verenigingen door het (onderling) delen van kennis en ervaring, door scholing en begeleiding van vrijwilligers en door het inzetten van bewustwordingscampagnes. We pakken door op De Haagse Norm en breiden dit zoveel mogelijk uit naar andere sporten.
15. ADO Den Haag is belangrijk voor de stad. ADO hoort bij een leefbaar Den Haag en geeft mede identiteit aan Den Haag, in het bijzonder Den Haag Zuid-West. Het ADO stadion is een van de grootste sociale ontmoetingsplekken van de stad. Uit alle hoeken komen mensen bijeen voor de club, ook mensen die elkaar in een andere context niet zomaar tegen zouden komen. Het CDA koestert deze sociale functie van de club en wil dit aanmoedigen. Zo moet er ondersteuning komen voor initiatieven vanuit de supporters die deze gedachte uitdragen. Het CDA wil samenwerken met stichtingen zoals de Grijsze Reigâhs die zich inzetten voor mensen die zelf niet makkelijk naar het stadion kunnen komen of een maatje zoeken om de thuiswedstrijden te bezoeken. Daarnaast wil het CDA met ADO Groen samenwerken om de sociaal-maatschappelijke functie van de club te versterken. Dankzij het CDA traint ADO nu weer op het Zuiderpark, waar het hoort. We willen daarbij graag extra aandacht voor vrouwenvoetbal.

10.2. Cultuur en cultureel erfgoed

Cultuur is de drager van de identiteit van de stad. Een spiegel van ons verleden en van nu. Een plek voor ontspanning, educatie en ontmoeting.

1. Den Haag is de Hofstad, met onder andere twee paleizen van ons koningshuis binnen onze grenzen. Het CDA wil een Oranjemuseum dat aandacht besteedt aan de band tussen onze stad en de Oranjes.
2. Het CDA is trots op de kwaliteit en de veelzijdigheid van het cultuuraanbod, van het Circustheater tot het Residentieorkest en het Nederlands Danstheater. Wij zijn voorstander van de koppeling van grote Haagse cultuurinstellingen aan kleinere voorzieningen in de stad. Dit kan bijvoorbeeld in samenwerking met de cultuurankers in de wijk.
3. Het CDA hecht veel belang aan cultuureducatie. Het CDA zet zich ervoor in dat jongeren op school in contact komen met cultuur. Dit kan bijvoorbeeld door

cultuureducatie, samenwerking met muziekscholen en het organiseren van laagdrempelige bezoeken aan musea. Bij de toewijzing van cultuursubsidies moet hier aandacht aan besteed worden.

4. Den Haag is de stad van Anouk, Golden Earring, Di-Rect, Goldband, Son Mieux, Parkpop, Zeeheldenfestival, Schollepop, Kaderock en Night at the Park. Het CDA wil dat Den Haag ook in de toekomst popstad nummer 1 blijft. Het CDA wil blijven investeren in een divers en veelkleurig muziekaanbod. Om de Haagse popcultuur verder te stimuleren is het CDA voorstander van geluidswerende maatregelen voor lokale cafés die live bandjes willen laten optreden zonder overlast te veroorzaken.
5. Het CDA wil de mogelijkheden onderzoeken om North Sea Jazz terug naar Den Haag te halen. Investeren in uitbreiding van het World Forum kan hieraan bijdragen.
6. Het CDA wil de uitgaven voor beheer en behoud van het cultureel erfgoed op peil houden. Van waardevolle monumenten en kerken tot kunstcollecties, archieven en documenten. Het CDA wil hierin investeren. Behalve groter onderhoud of restauraties gaat het ook om kleiner, maar even waardevol, cultuurhistorisch erfgoed.
7. Ook volksfeesten, lokale tradities en andere voorbeelden van immaterieel erfgoed die mensen over generaties heen inspiratie geven, worden beschermd.
8. Het CDA wil Den Haag en de Stichting Atlantikwall Scheveningen aansluiten op de Liberation Route. De Atlantikwall vormt een onlosmakelijk onderdeel van de geschiedenis van Scheveningen. Het is belangrijk dat dit erfgoed uit de Tweede Wereldoorlog in stand wordt gehouden en opengesteld blijft voor publiek.
9. Het CDA wil een plek waar verleden en toekomst samengaan. Daarom wil het CDA in de bunker van Seyss-Inquart op Clingendael een museum voor de totstandkoming van Den Haag als stad van internationaal recht. Tegelijk wil het CDA hier ook aandacht besteden aan de doorontwikkeling als stad van Vrede, Recht én Veiligheid.
10. Het CDA wil dat het Plakkaat van Verlatinghe een prominente plaats krijgt in een van de Haagse musea of openbare gebouwen. Het Plakkaat is een van onze belangrijkste historische documenten en dit verhaal moet daarom ook aan iedereen verteld worden
11. Er komt een gemeentevisie op Schevenings Cultureel Erfgoed, in samenwerking met de Scheveningers.

11. Programma per stadsdeel

Den Haag kent acht stadsdelen, allemaal uniek met hun eigen kracht en specifieke uitdagingen. Het CDA is trots op al die mensen en organisaties die deze stadsdelen steeds iets mooier maken. Het CDA heeft in de afgelopen periode gesproken met ondernemers, stichtingen, sportclubs, bewonersorganisaties en betrokken Hagenaars en Hagenezen. Daaruit hebben wij per stadsdeel een aantal specifieke punten voor de komende vier jaar geformuleerd.

11.1. Stadsdeel Loosduinen

1. De Commissie Loosduinen is een waardevolle gesprekspartner, die gevraagd en ongevraagd het stadsbestuur adviseert. Zij kennen en herkennen de problemen en winstpunten van het stadsdeel. We willen de sterke positie van deze commissie verder uitdragen en zonodig uitbreiden naar andere stadsdelen.
2. We vinden het belangrijk dat mensen die geworteld zijn in Loosduinen hier kunnen blijven wonen. Daarom moet de gemeente vaker sturen op het met voorrang toewijzen van huurwoningen aan bewoners die een sociale en economische binding met Loosduinen hebben.
3. Er gaat extra aandacht naar de wijken zoals Nieuw Waldeck, voor het opknappen van de buitenruimte en aanleggen van rechte straten en stoeptegels.
4. Geen hoogbouw die niet past bij het karakter van de wijk.
5. We zetten in op een goed voorzieningenniveau en toegankelijk houden van voorzieningen zoals de huisarts, onderwijs en winkels.
6. Vroondaal: Bij het bouwen van woningen is onvoldoende rekening gehouden met een goede verkeersontsluiting en met het aanbod van maatschappelijke en commerciële voorzieningen. Daarom zetten wij in op meer voorzieningen voor gezinnen, supermarkten en een betere bereikbaarheid.
7. De winkeliers en winkelcentra verdienen in alle wijken van Loosduinen een optimalisering waardoor het winkelklimaat en aanbod verbeterd.
8. Loosduinen kent momenteel 67 zorginstellingen, waardoor de balans tussen draaglast en draagkracht onder druk kan komen te staan. Wij willen daarom inzetten op een evenwichtige spreiding van voorzieningen voor kwetsbare bewoners over de stad.

11.2. Stadsdeel Segbroek

1. Het Haga-ziekenhuis in de Vogelwijk wordt versneld omgevormd tot een gebouw met moderne ouderenwoningen. Zo faciliteren we veel ouderen in de stad met een doorstroomwens. De verhuisketen wordt daardoor onmiddellijk op gang gebracht, zichtbaar in de wijk en voelbaar in de stad.

2. Het Bomenbuurtberaad heeft samen met de gemeente Den Haag gewerkt aan plannen voor de herinrichting van de Bomenbuurt. Bij de vervanging van de riolering de komende jaren wordt uitvoering gegeven aan deze plannen.
3. Vergroening door de aanleg van geveltuintjes. Stimuleer bewonersinitiatieven op dit gebied.
4. Voorkomen van en optreden tegen inbraken in woning en auto, maar ook het tegengaan van een onveilig gevoel door meer en betere verlichting.
5. Creëer meer parkeerplaatsen voor deelauto's. Het onttrekken van parkeerplekken hiervoor moet wel in goede afstemming met omwonenden gebeuren en de parkeerdruk moet hierdoor niet verder toenemen.
6. Vermindering van het aantal coffeeshops. Dit kan door coffeeshops te verplaatsen uit overconcentratiegebieden als de Weimarstraat of door sluiting bij aanhoudende overlast.

11.3. Stadsdeel Scheveningen

1. Scheveningen kent een rijke cultuurhistorie in Bad, Haven en Dorp. We versterken de cultuurhistorie, door initiatieven te ondersteunen om cultuurhistorie terug te brengen in de openbare ruimte. Denk bijvoorbeeld aan informatieborden over de Scheveningse historie, muurschilderingen op lege muren en energiehuisjes, en het herstellen en terugplaatsen van de Gedenkplaat van Engelandvaarders op de Boulevard van het Kurhaus door inzet van het CDA.
2. Er komt een gemeentevisie op Schevenings Cultureel Erfgoed, in samenwerking met de Scheveningers.
3. De haven moet haven blijven, met havengebonden activiteiten.
4. We willen de exploitatie voor strandtenten jaarrond mogelijk maken.
5. Een loket bij het stadsdeelkantoor. De dienstverlening van de gemeente moet beter én dichterbij. Daarom benutten we het stadsdeelkantoor van Scheveningen, zodat bewoners ook daar terecht kunnen in plaats van alleen in het centrum.
6. Nieuwbouw moet voldoen aan een goede uitstraling (beeldkwaliteit) en Scheveningen mooier maken. In het verleden zijn er te veel pijnlijke keuzes gemaakt over het bouwen van betonblokken aan de kust.
7. We zetten in op behoud van het karakter van de kust.
8. Het Staten- en Geuzenkwartier zijn prachtige wijken, maar ook wijken waar steeds meer expats komen wonen. We willen blijven werken aan wijken waar ontmoetingen plaatsvinden.
9. We koesteren het groen en de sportvoorzieningen die de wijken rijk zijn.
10. Voor de bereikbaarheid van Duindorp is het van belang om tramlijn 12 en buslijnen 23+28 te behouden. Het CDA zal dit blijven bepleiten.

11.4. Stadsdeel Haagse Hout

Benoordenhout:

1. Er moet een betere samenwerking komen met Wassenaar, zodat de toekomstige woningen op het huidige ANWB terrein aansluiten bij het karakter van de buurt. De huidige plannen van Wassenaar leggen druk op Benoordenhout. Er is geen plaats voor hoogbouw in dit deel van Den Haag.
2. Benoordenhout vergrijsst. De zorgfunctie op de locatie van het Bronovo ziekenhuis moet behouden blijven.
3. Hubertusduin is geen opvanglocatie van daklozen of arbeidsmigranten. De gemeente gaat hier actief mee aan de slag en handhaaft waar nodig.
4. We verbeteren de veiligheid en doorstroming op de Van Alkemadelaan. Indien uit onderzoek blijkt dat wegversmalling leidt tot sluipverkeer en slechtere doorstroming, moeten andere opties worden overwogen.
5. We verbeteren de veiligheid op de Wassenaarseweg, met veel schoolgaande kinderen.

Bezuidenhout, Mariahoeve en Marlot:

1. Mariahoeve kent een hechte gemeenschap met mooie maatschappelijke organisaties zoals Lichtpuntjes. We versterken maatschappelijke organisaties en helpen mee in het vinden van geschikte huisvestingsruimte.
2. We realiseren een betere mix aan verschillende type woningen, naast sociaal ook middeldure huur en betaalbare koop.
3. Rattenoverlast wordt aangepakt en de openbare ruimte wordt opgeknapt en vergroend.

11.5. Stadsdeel Leidschenveen-Ypenburg

1. Het CDA wil betere bereikbaarheid met het openbaar vervoer. Er moeten meer OV-haltes komen zodat bewoners niet langer tot soms wel 20 minuten moeten lopen voor de tram.
2. De veiligheid bij kruispunten moet verbeterd worden, in het bijzonder met oog voor de veiligheid van schoolgaande kinderen.
3. We verbeteren de verblijfskwaliteit van de winkelcentra en voegen waar mogelijk voorzieningen toe die de winkelcentra ook na winkelsluiting tot fijne plekken maken.
4. Benut de daken van de bedrijven van het Forepark door er zonnepanelen te plaatsen ten behoeve van de levering van stroom in Leidschenveen. Dit kan in een coöperatief model in samenwerking met de bewoners.
5. Pak geluidshinder aan, middels geluidswallen met zonnepanelen erin die ook voor energie zorgen.

11.6. Stadsdeel Laak

1. Brede inzet op de laaggeletterdheid.
2. Oplossingen voor de afvaloverlast. Cameratoezicht bij afvalcontainers wordt vaker ingezet.
3. De komende jaren wordt er in Laakhavens veel bijgebouwd, terwijl de leefbaarheid en bereikbaarheid nu al onder druk staat. Daarom moet er meer ruimte komen voor voorzieningen, groen en winkels die bijdragen aan een levendige en veilige buurt.
4. Er komen meer oversteekplaatsen voor kinderen en gezinnen.
5. Inzet Haagse pandbrigade bij het tegengaan van overbewoning.

11.7. Stadsdeel Escamp

1. Er zijn flinke plannen voor Zuidwest. We hebben oog voor de bestaande sociale verbanden en realiseren genoeg ruimte voor voorzieningen, buurtkamers en verenigingen.
2. Gemixt bouwen: we zetten in op nieuwbouw met een betere mix aan type woningen door meer middeldure huurwoningen en koopwoningen toe te voegen.
3. Inzetten op verbetering van de kwaliteit van de corporatiewoningen in de wijk. Tegengaan van schimmel. Verduurzamen van woningen voor een lagere energierekening.
4. We pakken het rattenprobleem maximaal aan.
5. De parkeerdruk wordt vaker en beter gemonitord. We realiseren genoeg parkeervoorzieningen, ook bij de woningen die zijn voorzien voor de stadsvernieuwing in Zuidwest.
6. We zetten in op een OV verbinding naar Westland.

11.8. Stadsdeel Centrum

1. Het CDA wil een nieuw en veilig plan voor de inrichting van de Grote Marktstraat en voor de zoek-het-maar-uit oversteekplaats pal voor het Stadhuis.
2. Het CDA wil stap voor stap de oude grachten opengraven en terugbrengen in de stad. Het moment dat er toch gegraven moet worden voor het vervangen van rioleringen wordt aangegrepen om op die locatie de oude gracht open te graven. Zo worden de oude grachten stap voor stap teruggebracht.
3. In het centrum laten we de parkeerdruk los als criterium voor het plaatsen van een ondergrondse container. Hiermee wordt het mogelijk om ook hier containers te plaatsen en het afvalprobleem tegen te gaan.
4. We verminderen het aantal coffeeshops.
5. De Vaillantlaan wordt aangepakt met blijvende aandacht voor doorstroming van het verkeer. De straat wordt vergroend en in verkeersveiligheid wordt geïnvesteerd.

6. We verbeteren het contact tussen het stadhuis en de buurt. Het stadhuis is nog vaak te ver weg voor bewoners. Met name als het gaat om praktische zaken rondom de leefbaarheid van de wijk. We experimenteren met een buurtaanspreekpunt.
7. we gaan door met de 5 winkelstratenaanpak in de schilderswijk en Transvaal en continueren onze inzet om dit tot een mooi en aantrekkelijk winkelgebied te maken met een uniek en onderscheidend aanbod.

Dit verkiezingsprogramma is een uitgave van het CDA Den Haag.

Programmacommissie:

Jack Amesz

Bernhard van Haersma Buma

Sha-hief Habiboellah

Carla de Jager

Job Knobbout

Romy Leendertse

Jochgem van Opstal, voorzitter

Elizabeth Palandeng

Willemijn Polders

Coby Tetteroo

Arjen Veerman

Pepijn van der Vliet

Ard Warnink

Inhoudsopgave.

Voorwoord	3
1. Samenleven	4
2. Wonen	5
3. Duurzaamheid	6
4. Veiligheid	7
5. Zorg en welzijn	8
6. Werken en participeren	9
7. Onderwijs	10
8. Bereikbaarheid en mobiliteit	11
9. Sport, recreatie en cultuur	12
10. Natuur en buitenruimte	13
11. Programma per stadsdeel	